Research Paper

Sustainability Surveys of Tourism Sample Villages Based on Barometric Sustainability and Life cycle Model (Case Study: Borujen County)

*Mehdi Karami Dehkordi[1], Masoud Bahrami Dehtooti [2]

1. Assistant Professor, Rural Development Department, Faculty of Agriculture, Shahrekord University, Shahrekord, Iran.
2. MSC. student, Rural Development Department, Faculty of Agriculture, Shahrekord University, Shahrekord, Iran.

Use your device to scan and read the article online

Citation: Karami Dehkordi, M., & Bahrami Dehtooti, M. (2020). [Sustainability Surveys of Tourism Sample Villages Based on Barometric Sustainability and Life cycle Model (Case Study: Borujen County) (Persian)]. *Journal of Rural Research*, 11(1), 66-89, http://dx.doi.org/ 10.22059/jrur.2019.285562.1381

doi: http://dx.doi.org/ 10.22059/jrur.2019.285562.1381

Received: 16 July 2019
Accepted: 11 Nov. 2019

ABSTRACT

Identifying and studying facilities and determining the levels of rural sustainability are the first step in the process of rural planning and development. Today, given the importance of sustainability in development, determining the levels of rural sustainability is unnecessary. In this regard, the use of rural development indicators to achieve the desired goal can be considered. Accordingly, in this article, we have evaluated the sustainability of tourism development in the sample villages of *Borujen* city. The present research is applied in terms of purpose and methodological descriptive-analytical in terms of method. The required information was gathered based on documentary and field studies (questionnaire). To analyze the data, descriptive and inferential statistics and non-statistical methods (Barometr of Sustainability Radar) were used. The results revealed that the development of rural tourism in the studied villages is generally at the average level of sustainability. The social dimension had a better stability among the other studied dimensions. Significant differences were found between the studied villages. In general, the Averghan village had the highest and Katak village had the lowest score among other villages.

Key words:
Sustainable Development, Sustainability Barometer, Rural Tourism

Extended Abstract

1. Introduction

Today, paradigm of sustainability has become an important issue and has attracted the attention of global assemblies over the last two decades. Following these global challenges, discussions on the link between tourism and sustainable development have been raised and expanded in the last decade and countries at every level of development, using tourism capacities plan to develop their social, economic and environmental dimensions in their villages.

Decisions at macro and micro levels require the awareness of the extent of regional differences and inequalities before proposing solutions to reduce these inequalities and increase the quality of life and to achieve the development of tourism routes requires the provision of ame-

*** Corresponding Author:**
Mehdi Karami Dehkordi, PhD
Address: Rural Development Department, Faculty of Agriculture, Shahrekord University, Shahrekord, Iran.
Tel: +98 (913) 3813844
E-mail: Karami596@yahoo.com

nities, taking into account the threefold function of the people, the tourist and the environment.

Rural tourism includes all the activities and services that villagers and governments make for recreation and resting of tourists and recruiting them as well as all activities of tourists in the countryside. Tourism as one of the largest social movements of the village has been accompanied by numerous cultural, economic and spatial development outcomes (Rahnamayi et al, 2014) and has significant implications for its positive and negative dimensions.

2. Methodology

The present study is applied in terms of purpose and quantitative in terms of method. The study area was the villages of *Borujen*, a sample of tourism that includes 5 villages with a population of 4,521 people. Based on Cochran's formula, 300 villagers were selected as statistical samples and selected by systematic random sampling. The distribution of the sample population among the studied villages was carried out in relative proportions (population ratio). Also, the variables of the research were measured by means of a questionnaire, using 43 closed-ended questions and the Likert scale was used to evaluate it.

The validity of the questionnaire was assessed based on academic and executive professors' views and the reliability of the questionnaire was estimated using Cronbach's alpha and found to be 0.924.

3. Results

According to the results of the study, 58% of respondents were male and 42% were female. The average age of respondents was 35, with the youngest being 14, and the oldest 70. In terms of marital status, 70.3% of the respondents were married and 29.7% were single. According to the level of education, the highest educational degree was diploma accounting for 29%, and in terms of job status, the highest unemployment rate (38%) was recorded .

Sustainability barometric model was used to measure the sustainability of the villages in question. This model consists of a combination of two dimensions of human well-being (sustainable economic and social stability) and the ecosystem well-being (environmental sustainability).

According to the results, the village of Avergan with a sustainability value of 0.664 had the highest stability and was in good conditions. After that, the villages of Gerdbisheh (0.520), Sibak (0.501), and Matui (0.472) had medium stability and Katak village with Sustainable Value of 0.399 had the lowest level of sustainability.

4. Discussion

In sum, the results show that the sustainability level of tourism in the studied villages is not high and is moderate, indicating that in these villages it is not necessary to pay attention to the sustainability of tourism and to achieve sustainable tourism development, more effort needs to be made.

5. Conclusion

The issues that need to be addressed are the possibilities and strategies of achieving sustainable tourism development are measuring the sustainability of villages and effective factors for achieving sustainable tourism. Therefore, this study aims to explain the sustainability of tourism development in *Borujen* County tourism sample villages. The findings of the study show that the level of tourism sustainability in the studied villages is medium and there is a difference between the studied villages in terms of tourism status, as confirmed by Akbarian Ronizi and Rezvani (2015), Ghanbari et al. (2016) and Heidari Sarban et al. (2016). The results also showed that socio-economic dimensions and indicators of tourism have more sustainability than the environmental dimension in the studied villages, which is consistent with the findings of Renkaddin Eftekhari et al. (2011), Nematollahi and Najarzadeh (2015) as well as Akbarian Ronizi (2016).

Acknowledgments

This research did not receive any specific grant from funding agencies in the public, commercial, or not-for-profit sectors.

Conflict of Interest

The authors declared no conflicts of interest

ارزیابی پایداری روستاهای نمونه گردشگری بر اساس مدل بارومتر پایداری و چرخه حیات (موردمطالعه: شهرستان بروجن)

*مهدی کرمی دهکردی[۱]، مسعود بهرامی ده‌توتی[۲]

۱- استادیار، گروه توسعه روستایی، دانشکده کشاورزی، دانشگاه شهرکرد، شهرکرد، ایران.
۲-دانشجوی کارشناسی ارشد، گروه توسعه روستایی، دانشکده کشاورزی، دانشگاه شهرکرد، شهرکرد، ایران.

تاریخ دریافت: ۲۵ تیر ۱۳۹۸
تاریخ پذیرش: ۲۰ آبان ۱۳۹۸

چکیده

شناخت و بررسی امکانات و تعیین سطوح پایداری روستایی، نخستین مرحله در فرآیند برنامه‌ریزی به شمار می‌رود. در این زمینه استفاده از شاخص‌های توسعه متناسب با فضای روستایی جهت رسیدن به هدف موردنظر می‌تواند موردتوجه قرار گیرد. مقاله با هدف ارزیابی پایداری در روستاهای نمونه گردشگری شهرستان بروجن و همچنین نمایش موقعیت روستاها در مراحل مختلف مدل چرخه حیات گردشگری و بررسی ارتباط بین سطح پایداری با مراحل مدل چرخه حیات صورت گرفته است. پژوهش حاضر از نوع کاربردی و با رویکرد توصیفی- تحلیلی و به روش پیمایشی انجام گرفته است. جامعه آماری ساکنین روستاهای موردمطالعه بوده که با استفاده از فرمول کوکران ۳۰۰ نفر به روش تصادفی به‌عنوان حجم نمونه انتخاب شده‌اند. روایی پرسشنامه با بهره‌مندی از پنل متخصصین مورد تأیید و پایایی پرسشنامه با استفاده از آلفای کرونباخ ۰/۹۲۴ محاسبه گردید. داده‌ها پس از جمع‌آوری با استفاده از مدل بارومتر پایداری، مدل چرخه حیات گردشگری و آزمون کندال تجزیه‌وتحلیل شد. یافته‌های حاصل از بارومتر پایداری نشان داد که روستاهایی موردمطالعه ازلحاظ سطح پایداری متفاوت بوده و درمجموع در سطح پایداری متوسط قرار دارند و در بین ابعاد بررسی‌شده، بعد اجتماعی وضعیت پایداری بهتری دارد. همچنین نتایج حاصل از مدل چرخه حیات نیز نشان می‌دهد که روستای کتک با امتیاز (۰/۲۴۹) در مرحله اکتشاف و روستاهای آورگان، سیبک، گردبیشه و متویی به ترتیب با امتیازهای (۰/۴۴۳)، (۰/۳۰۵)، (۰/۲۸۷) و (۰/۲۸۰) در مرحله درگیری هستند. نتایج حاصل از آزمون کندال نیز نشان داد که بین سطوح مختلف پایداری و قرارگیری روستاها در مدل چرخه حیات همبستگی مثبت وجود دارد.

کلیدواژه‌ها:
توسعه پایدار، بارومتر پایداری، گردشگری روستایی

مقدمه

امروزه پارادایم پایداری به‌عنوان مسئله‌ای مهم و ضروری نمود یافته و نظر مجامع جهانی را در طول دو دهه اخیر به خود جلب کرده است. به دنبال این چالش‌های جهانی بحث‌هایی در مورد ارتباط گردشگری و توسعه پایدار در دهه گذشته مطرح گردیده و گسترش یافته است و کشورها در هر سطحی از توسعه با استفاده از ظرفیت‌های گردشگری اقدام به برنامه‌ریزی جهت توسعه در ابعاد اجتماعی، اقتصادی و محیط زیستی روستاهای خود می‌نمایند.

تصمیم‌گیری در سطوح کلان و خرد نیاز به آگاهی از میزان تفاوت‌ها و نابرابری‌های منطقه‌ای قبل از ارائه راه‌حل‌هایی به‌منظور کاهش این نابرابری‌ها و افزایش کیفیت زندگی دارد (Tavakolinia et al., 2016:3) و دست‌یابی به توسعه از مسیر گردشگری نیازمند تأمین امکانات رفاهی و با در نظر گرفتن تابع سه‌گانه مردم، گردشگر و محیط است.

گردشگری روستایی کلیه فعالیت‌ها و خدماتی را که روستائیان و دولت‌ها برای تفریح، استراحت و جذب گردشگران انجام می‌دهند و نیز کلیه فعالیت‌های گردشگران در نواحی روستا را در برمی‌گیرد. گردشگری به‌عنوان یکی از بزرگ‌ترین تحرکات اجتماعی روستا با پیامدهای فرهنگی، اقتصادی و فضایی متعددی همراه بوده (Rahnamyi et al., 2014) و به‌واسطه پیوندها و تعاملاتی که با محیط‌زیست و جاذبه‌های طبیعی و جوامع محلی برقرار می‌کند پیامدهای قابل‌توجهی در ابعاد مثبت و منفی از خود بر جای می‌گذارد (Yarihesar et al., 2017).

* نویسنده مسئول:
دکتر مهدی کرمی دهکردی
نشانی: شهرکرد، دانشگاه شهرکرد، دانشکده کشاورزی، گروه توسعه روستایی
تلفن: ۳۸۱۳۸۴۴ (۹۱۳) ۹۸+
پست الکترونیکی: Karami596@yahoo.com

بررسی وضعیت گردشگری در ایران و جهان

صنعت گردشگری علی‌رغم نوسانات جهانی، تقریباً رشد بی‌وقفه‌ای در طول زمان داشته است. این صنعت یکی از بزرگ‌ترین و سریع‌ترین بخش‌های اقتصادی در حال رشد جهان است (UNWTO, 2017).

بر طبق آمار شورای سفر و گردشگری، این صنعت تأثیر چشم‌گیری بر اقتصاد جهانی داشته است، به‌عنوان‌مثال ۱۰/۴ درصد تولید ناخالص ملی جهانی را به خود اختصاص می‌دهد و ۳۱۳ میلیون شغل در سال ۲۰۱۷ ایجاد نموده است (WTTC, 2018) و در طول دهه آینده پیش‌بینی می‌شود که سهم صنعت گردشگری در تولید ناخالص ملی جهانی به ۱۱/۷ درصد افزایش یابد (WTTC, 2018) و تا سال ۲۰۲۷، ۳۸۰ میلیون شغل در این صنعت ایجاد گردد. این به معنای ۱۱ درصد مشاغل جهان است (Sokhanvar et al., 2018). همچنین سهم مستقیم گردشگری و سفر در GDP به‌طور میانگین ۳/۸ درصد در هرسال رشد کرده و درنتیجه، این بخش در شکل‌گیری به‌طور میانگین ۹ میلیون شغل جدید در هرسال مشارکت خواهد داشت (WTTC, 2018). نقش صنعت گردشگری به‌عنوان محرک توسعه اقتصادی، تبادل فرهنگی و ایجاد صلح در سال‌های آتی نیز مهم خواهد شد. نتایج نشان‌دهنده این است که بیشترین منطقه بازدیدشده جهان یعنی اروپا تاکنون دو درصد افزایش ورود گردشگر داشته، درحالی‌که خاورمیانه که ایران نیز یکی از کشورهای این منطقه است. چهار درصد کاهش در میزان گردشگران ورودی داشته است (UNWTO, 2017).

گردشگری پیشرو و کاتالیزوری برای توسعه در جهت کاهش بیکاری و فقر، توزیع مساوی درآمد و ایجاد اشتغال و برای زنان و جوانان خاصه در مناطق روستایی است. منجر به صادرات تولیدات و محصولات کشاورزی می‌شود. به جذابیت‌ها و ظرفیت مقاصد توجه می‌کند. غرور ملی، وحدت و همبستگی را افزایش می‌دهد و به ایجاد زیرساخت‌های اقتصادی و اجتماعی سرعت می‌بخشد و همچنین مزایای اقتصادی، آموزشی، اجتماعی برای بازدیدکنندگان و جامعه میزبان از طریق مبادلات و تجارب فرهنگی به همراه می‌آورد (UNWTO, 2017).

در ایران سهم مستقیم گردشگری از GDP ۸/۲ درصد در سال ۲۰۱۷ و سهم کل آن ۷/۳ درصد در همان سال است و گردشگری توانسته است ۵۵۲۵۰۰ شغل به‌طور مستقیم در سال ۲۰۱۷ در این کشور ایجاد نماید. پیش‌بینی می‌شود با افزایش ۴/۹ درصدی تعداد ۵۸۳۰۰۰ شغل مستقیم در سال ۲۰۱۸ ایجاد شود و انتظار می‌رود در ایران تعداد گردشگران در سال ۲۰۱۸ به ۸/۱ درصد در سال افزایش یابد و ایران بتواند ۵۸۴۳۰۰۰ گردشگر بین‌المللی را جذب نماید (WTTC, 2018). توریسم می‌تواند سیاست‌گذاران را در جهت تقویت رشد اقتصادی به طرق مختلفی اعم از: ایجاد فرصت‌های شغلی منطقه‌ای، عرضه ارز خارجی، ترویج حمل‌ونقل، ساخت‌وساز و مسکن حمایت نماید (Sokhanvar et al., 2018). همچنین سیاست‌گذاران می‌توانند از آن به‌عنوان ابزاری برای کاهش نابرابری منطقه‌ای استفاده کنند، زیرا منجر به انتقال درآمد از کشورهای توسعه‌یافته به کشورهای درحال‌توسعه می‌شود (Tugcu, 2014).

جدول شماره ۱، میزان رشد سهم کشورهای مختلف منطقه خاورمیانه را در ایجاد اشتغال گردشگری نشان می‌دهد، و تصویر شماره ۱، مخارج گردشگران خارجی در ایران و میزان ورود آن‌ها به کشور را نشان می‌دهد.

جدول ۱. میزان رشد سهم کشورهای مختلف منطقه خاورمیانه در ایجاد اشتغال گردشگری.

میزان رشد در سال ۲۰۱۸ (%)		توزیع اشتغال در گردشگری و سفر
۷/۶	اردن	۳
۵/۸	لبنان	۱۱
۴/۹	ایران	۲۲
۳/۷	مصر	۲۴
۳/۳	سوریه	۴۵
۳/۱	عمان	۶۲
۳/۱	خاورمیانه	
۳/۰	ترکیه	۶۸
۲/۶	جهان	
۲/۲	پاکستان	۷۹
۱	عربستان سعودی	۱۴۶

منبع: World Travel and Tourism Council, 2018

فصلنامه پژوهش‌های روستایی

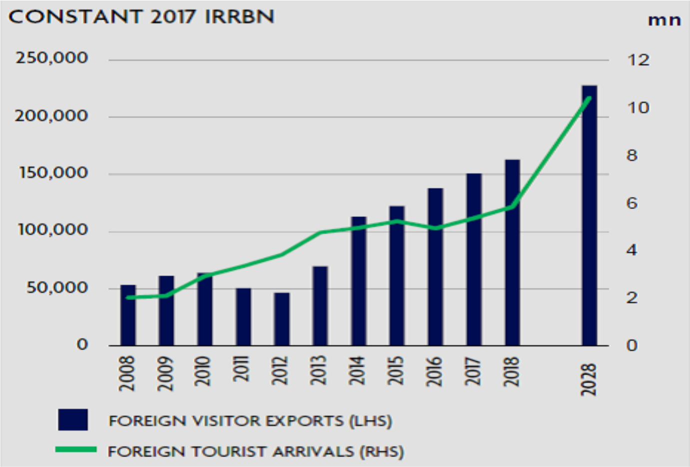

تصویر ۱. مخارج گردشگران خارجی در ایران و میزان ورود آن‌ها به کشور. منبع: World Travel and Tourism Council, 2018

فصلنامه پژوهش‌های روستایی

سهم گردشگری ایران در اشتغال‌زایی ۴/۹ درصد تا انتهای سال ۲۰۱۸ رشد خواهد داشت. هزینه‌های گردشگران بین‌المللی در ایران در سال‌های اخیر بیانگر این است که در سال ۲۰۱۸ این هزینه‌ها به میزان تقریباً ۸ درصد رشد خواهد داشت و ایران بیش از ۵ میلیون مسافر خارجی خواهد داشت (WTTC, 2018).

میزان ورودی‌های گردشگران بین‌المللی در سال ۲۰۱۶ به ۱۲۳۵ میلیون نفر با ۴۶ میلیون نفر رشد نسبت به سال ۲۰۱۵ رسید (UNWTO, 2016) و کشورهای فرانسه، آمریکا، اسپانیا و چین بیشترین توریست‌های ورودی بین‌المللی را در این سال داشته‌اند. در این مورد در منطقه خاورمیانه و ازجمله کشورهایی مثل ایران کاهش ۴ درصد در سال ۲۰۱۶ مشاهده می‌شود. در سال ۲۰۱۵ میزان دریافتی‌های توریست بین‌الملل ایران ۳۸۶۸ میلیون دلار بوده است (UNWTO, 2017).

تصویر شماره ۲ گردشگران ورودی به ایران را در سال‌های ۲۰۱۶ و ۲۰۱۷ به تفکیک کشورها نشان می‌دهد و تصویر شماره ۳، گردشگرانی که از کشورهای عضو اتحادیه اروپا از ایران بازدید کردند به درصد در طی ۲ سال مذکور نشان می‌دهد.

در سال ۲۰۱۷ کشورهای ترکمنستان، ترکیه، افغانستان و پاکستان، بیشترین میزان ورودی گردشگر به ایران را داشته و در این میان ترکمنستان در رتبه نخست ورودی گردشگر به ایران قرار می‌گیرد. همچنین از میان کشورهای عضو اتحادیه اروپا، کشور لوکزامبورگ بیشترین میزان ورودی گردشگر در سال ۲۰۱۷ به ایران را دارد و پس‌ازآن کشورهای مالت، مجارستان، هلند و اسپانیا قرار می‌گیرند؛ که هر دو بررسی مذکور درصد تغییرات کل در سال ۲۰۱۷ نسبت به ۲۰۱۶ افت داشته است.

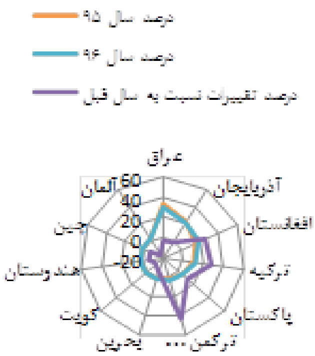

تصویر ۲. گردشگران ورودی کشورهای مختلف به ایران در سال‌های ۹۵ و ۹۶ و درصد تغییرات. منبع: Ichto.ir

فصلنامه پژوهش‌های روستایی

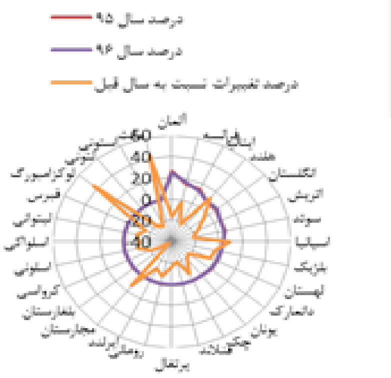

تصویر ۳. گردشگران ورودی از کشورهای اتحادیه اروپا به ایران در سال‌های ۹۵ و ۹۶ و درصد تغییرات. منبع: Ichto.ir

فصلنامه پژوهش‌های روستایی

گردشگری روستایی

در طول دهه‌های گذشته، نواحی روستایی خصوصاً مناطق روستایی حاشیه‌ای جوامع غربی به‌عنوان فضاهای پساتولیدی یا چندمنظوره تعریف می‌شدند (Holmes, 2006). این مفاهیم (فضاهای پساتولیدی، مناطق چندمنظوره) جهت بیان آنچه نویسندگان «بازسازی روستایی» می‌نامند استفاده‌شده است تا تحولات در استفاده از زمین‌ها، فعالیت‌های اقتصادی و اجتماعی ازجمله گردشگری روستایی را بیان نماید (Woods, 2003; Eusebio et al., 2017) فعل‌وانفعالات مابین مناطق روستایی و بازدیدکنندگان فرصت‌های زیادی را برای مناطق خلق می‌کند (Liu et al., 2017) به‌نحوی‌که دور بودن و جدایی مناطق روستایی برای نمایش تمایزشان از سایر مناطق ارائه‌شده است و به‌عنوان راهی برای برقراری ارتباط با طبیعت و شیوه زندگی سنتی مطرح شده است (Salvatore et al., 2018).

گردشگری به‌عنوان محرکی مهم در توسعه مناطق روستایی شناخته می‌شود و نیز ابزاری است جهت فعال‌سازی منابع محلی (Muller & Jansson, 2007; Salvatore et al., 2018). پژوهش‌های گردشگری به‌طور فزاینده‌ای به سهم بالقوه گردشگری در توسعه روستایی توجه نموده‌اند (Sharply & Sharply, 1997; Lun et al., 2016).

گردشگری روستایی به‌طور گسترده‌ای به‌عنوان ابزار بهبود شرایط اقتصادی و اجتماعی جوامع موردتوجه قرارگرفته است (Rasoolmaesh et al., 2017; Lorio & Corsale, 2010; Liu, 2006) به‌نحوی‌که از طریق فراهم کردن کشاورزی، صنایع‌دستی و بخش‌های خدماتی با منابع درآمدی تکمیل‌کننده به جوامع محلی مزیت می‌رساند (Dutt et al., 2017) و فرصتی برای درک سود اقتصادی حاصل از محصولات غذایی محلی با کیفیت خاص و بالا و ارزیابی مجدد نمادها و هویت فرهنگی را فراهم می‌آورد (Rasoolmaesh et al., 2017; Hall, 2000).

ایجاد اشتغال (Lorio & Corsale, 2010; Knowed, 2001) و فرصت‌های شغلی برای جوانان، فرصت‌های کسب‌وکار جدید، ایجاد تنوع در توسعه و سرمایه‌گذاری، فعالیت‌های کشاورزی و خدمات و کالاها، بهبود تسهیلات و امکانات مناطق روستایی، احیا و افزایش حس غرور جوامع محلی، حفظ میراث و فرهنگ روستایی (Knowed, 2001)، تبادلات اجتماعی - فرهنگی از موارد قابل‌توجه در توسعه گردشگری روستایی است (Roberts & Hall, 2001; Hall et al., 2004; Lorio & Corsale, 2010; Knowed, 2001).

توسعه اقتصاد محلی و همچنین کسب درآمد از منابع خارجی از دیگر مزایای گردشگری روستایی است (Rasoolimaesh et al., 2017; Gurung & Decoursey, 2000; Sokhanvar et al., 2018) و کارگزاران (متصدیان) گردشگری روستایی اغلب به شکل شرکت‌های خانواده محور و کوچک هستند که از جوامع محلی آغاز می‌شوند و اکثراً محصولات کشاورزی محلی و فعالیت‌های فرهنگی را به نمایش می‌گذارند و این بدان معناست که مصرف و بهره‌برداری از منابع طبیعی مدت‌هاست که به ستون‌های اقتصادی مناطق روستایی تبدیل‌شده است (Gartner, 2005; Lun et al., 2016).

در کنار این مزایا هزینه‌های بالقوه مرتبط با توسعه گردشگری در مناطق روستایی نیز نسبتاً پایین است (Jafar, Rasoolimanesh & Ionik, 2015). بااین‌حال تأثیر مشارکت جامعه ازنظر حمایت ساکنان از توسعه گردشگری در مناطق روستایی و شهری فرق می‌کند، به‌نحوی‌که ساکنان مناطق روستایی بیشتر راغب به مزایای اقتصادی گردشگری هستند تا اینکه در فرایند تصمیم‌گیری مشارکت نمایند (Rasoolimaesh et al., 2017). بدین گونه می‌توان توضیح داد که گردشگری تأثیر مهمی بر موقعیت اقتصادی ساکنان روستایی می‌گذارد (Andereck et al., 2005; Gursoy et al., 2002; Rasoolimanesh et al., 2017).

تجزیه‌وتحلیل پروفایل‌ها و انتظارات مصرف‌کنندگان نواحی روستایی، نه‌تنها موجب درک بهتر مصارف گردشگری‌شان، فرآیندها و روش‌ها می‌گردد، بلکه منجر به درک بهتر نقش گردشگری به‌عنوان نیروی محرک اصلی تغییرات مناطق روستایی می‌شود که به‌منظور دسترسی به این مهم در گام اول بررسی مشکلات و موانع موجود در گردشگری مناطق روستایی از اولویت قابل‌توجهی برخوردار هست.

اهداف و عناصر موردتوجه در گردشگری روستایی

مطالعات پیشین نشان می‌دهد که اهداف مختلفی برای بازدید از مناطق روستایی وجود دارد. این‌ها شامل انگیزه‌های گردشگری عمومی و معمول اعم از: خرید، اهداف اجتماعی، غذا خوردن خارج از محیط زندگی، تفریح و فراغت و انگیزه‌های خانوادگی می‌شود (Bel et al., 2015; Devesa et al., 2010; Dong et al., 2013; Huang et al., 2016; Park et al., 2014; Pesonen, 2015).

اهداف خاص در گردشگری روستایی، بیشتر مرتبط به محیط مقصد گردشگری یعنی طبیعت و مناظر آن یا فعالیت‌های فیزیکی در فضای باز روستاها می‌شود (Devesa et al., 2010, Dong et al., 2013; Kline et al., 2014; Prestholdt & Nordbo, 2015). بنابراین انگیزه‌های گردشگران روستایی در طیفی از تفریحی محور تا یادگیری محور شکل می‌گیرند (Huang et al., 2016).

حتی اگر فرهنگ روستایی، سنت‌ها و روش زندگی آن‌ها عامل اصلی جذب توریست‌ها نباشند؛ کنجکاوی فرهنگی، کشف خصوصیات فرهنگی مختلف مناطق روستایی و دیدار مناظر جالب باعث بازدید گردشگران روستایی می‌شوند (Devesa et al., 2010; Huang et al., 2016; Kastenholz et al., 1999).

مطالعات زیادی در کشورهای مختلف جهان انجام‌گرفته

است که علاقه‌مندی بازدیدکنندگان -خصوصاً شهرنشین‌ها- را به تفریح و گردشگری در نواحی روستایی نشان می‌دهد، برخی از این مطالعات از بخش‌بندی بازار گردشگری روستایی استفاده می‌کنند

در کشورهای مختلف، در بخش گردشگری روستایی خدمات متعدد و متنوعی ارائه می‌گردد. به‌عنوان‌مثال انگلستان یکی از مقاصد اصلی گردشگری در جهان با پتانسیل بالای توسعه خصوصاً در زمینه گردشگری روستایی به‌طور متمایز و متنوعی طیف گسترده‌ای از محصولات و خدمات را شکل می‌دهد: ورزش‌های ماجراجویی، اسب‌سواری، ماهیگیری، جشن‌های فرهنگی، فعالیت‌های حفاظتی ازجمله این موارد بوده که درآمد قابل‌توجهی را از بازارهای خارجی به این کشور روانه می‌سازد (Butnaro & Haller, 2017). همچنین در کره جنوبی، گروه‌هایی از گردشگران روستایی به یادگیری در مورد کشاورزی، المان‌های تاریخی و فرهنگی مناطق مورد بازدید تمایل دارند (Park et al., 2014).

توسعه گردشگری منجر به تغییر دیدگاه ساکنین محلی از خودشان و منطقه‌ای که در آن زندگی می‌کنند می‌شود (Xue et al., 2017). به‌طوری‌که تغییراتی در معیشت ساکنان روستایی، شیوه زندگی‌شان، محیط‌های زندگی و شبکه‌های اجتماعی به وجود می‌آورد که همگی بر ادراک محلیان از شهروند روستایی بودن و روستایی زندگی کردن تأثیر می‌گذارد (Brandth & Haugen, 2011; Cassel & Pettersson, 2015; Xue et al., 2017) و گردشگری به یک راهبرد مؤثر برای کاهش فقر، احیای صنعت و تنوع اقتصادی ساکنان روستایی تبدیل‌شده است (Lorio & Corsale, 2010).

اما نکته مهم اینجاست که در کشورهای درحال‌توسعه مثل ایران گام اول برای انجام گردشگری‌های روستایی چه می‌تواند باشد؟ به نظر می‌رسد که در گام اول بررسی وضع موجود جهت برنامه‌ریزی‌های آتی، حائز اهمیت است؛ بدین منظور بهره‌مندی از مطالعات سامانمند و با رویکردهای کل‌نگر جهت شناسایی مشکلات و موانع موجود در گردشگری اهمیت بسیاری دارد.

هدف اصلی پژوهش حاضر واکاوی کیفی مشکلات گردشگری روستایی در ایران (موردمطالعه: روستاهای هدف گردشگری حاشیه زاینده‌رود در استان چهارمحال و بختیاری) بوده که با استفاده از روش‌های کیفی و بررسی‌های ژرف‌اندیشانه به این مهم دست یافته است.

مشکلات گردشگری روستایی

جوامع روستایی ممکن است در مسیر توسعه منطقه‌ای و محلی (Lun et al., 2016)، سود بردن از اقتصادهای در حال ظهور، تغییرات اقتصادی- اجتماعی، مزیت بردن از منابع محلی و قابلیت‌های خودشان دچار مشکلات و موانعی شوند (George et al., 2009; Sharply, 2002; Lun et al., 2016).

برای کشورهایی که گردشگری روستایی درحال‌توسعه دارند، همانند ایران درک پیش‌زمینه‌های محیطی، فرهنگی، اقتصادی و اجتماعی جوامع روستایی محلی از موارد حائز اهمیت است (Lun et al, 2016).

با رشد سریع این صنعت، گردشگری تبدیل به ستون مهم اقتصادهای محلی در بسیاری از مناطق روستایی می‌شود و در پی آن بسیاری از مقاصد روستایی با چالش‌هایی در حفظ تنوع زیستی و کیفیت محیط‌زیستشان و درآمد کم فعالیت‌های توریستی مواجه هستند (UNWTO, 2017).

شارپلی[1] (۲۰۰۲) در مطالعه‌ای در زمینه گردشگری روستایی و چالش‌های توریسم در قبرس، فقدان حمایت‌های مالی و فن، نبود آموزش‌های لازم منابع انسانی، کمبود مهارت‌های مرتبط جوامع محلی، فقدان امکانات و تسهیلات محلی و جاذبه‌های روستایی در قبرس و سطح اشغال پایین اقامتگاه‌های روستایی با توجه به تغییرات فصلی، بازاریابی غیر مؤثر را از موانع و چالش‌های توریسم روستایی قبرس برمی‌شمارد.

فقدان چشم‌انداز اقتصادی، موانع مدیریتی، چالش‌های جمعیت شناختی مانند کاهش جمعیت ناشی از مهاجرت، نگرش جوامع محلی مثل شک و تردید، بی‌اعتمادی، مسائل زیرساختی، کیفیت نامناسب اقامتگاه‌های توریستی، نبود خدمات کافی، انزوای جغرافیایی منطقه روستایی (دور بودن)، نداشتن دیدگاه ملی، بین‌المللی و منطقه‌ای در خصوص گردشگری روستایی و توسعه آن، در کنار مسائلی چون دسترسی، امنیت و آرامش، بهداشت، حمایت‌های مالی و مدیریتی در سطح سیاسی، ساختارهای مدیریتی ضعیف در منطقه و روستاها، مشکلات مربوط به کارآفرینی و شرکت‌های خصوصی و برآوردن نیازها و توقعات گردشگران از چالش‌های این نوع از گردشگری است (Lun et al., 2016).

لوریو[2] فقدان حرفه‌ای‌گری، دریافت ورودی‌های کم در مناطق روستایی که ممکن است موجب جذب مردم با تحصیلات کم و فاقد آموزش‌های مرتبط شود و این موضوع به‌طورجدی پتانسیل رشد و رونق را محدود می‌سازد، عدم تمایل خانواده‌ها به گسترش کسب‌وکار خود فراتر از سطح معیشتشان و درنتیجه عدم افزایش فرصت‌های شغلی مهم، کمبود رویکرد نوآوری در مناطق را از موانع گردشگری روستایی برمی‌شمرد (Getz et al., 2004; Lorio & Corsale, 2010).

توسعه گردشگری روستایی منجر به تغییر سیستم‌های ارزشی

1. Sharply
2. Lorio

خانواده‌ها در مناطق محلی می‌شود (Rasoollimanesh et al., 2017). این تغییرات در الگوهای رفتاری، ارزش‌های جامعه، روش زندگی و کیفیت زندگی ساکنین جوامع محلی خود را نشان می‌دهد (Hall & Page, 2014; Rasoollimanesh et al., 2017).

ازجمله مشکلات عمده دیگر در گردشگری روستایی؛ مشکلات زیرساختی (Karami & Kalantari, 2011; Karami dehkordi et al, 2017; Lun et al., 2016)، امنیتی (Lun et al., 2016)، عدم توجه سازمان‌های گردشگری به تحقیقات آکادمیک و دانشگاهی (Baum & Szivas, 2008; Karami & Kalantari, 2011)، ضعف بازاریابی، مدیریت نامناسب و ضعیف (Lun et al., 2016)، عدم برنامه‌ریزی مناسب، مشکلات بهداشت و سلامت (Karami et al., 2017; Karami et al., 2015)، مشکلات مربوط به منابع انسانی، پژوهش و نظارت، بی‌انگیزگی مسئولان محلی (Karami et al., 2017)، عدم توجه به جاذبه‌های مناطق روستایی و درک پایین از گردشگری، تغییرات اقلیمی، عدم سازمان‌دهی مناطق گردشگری، تعدد مراکز تصمیم‌گیری، نبود خدمات گردشگری (Sharpley, 2002)، فقدان فرهنگ پذیرش گردشگری مسائل مربوط به صنایع‌دستی محلی (Karami & Kalantari, 2011)ازجمله چالش‌ها و مشکلات پیش روی گردشگری روستایی در ایران است که در این پژوهش به بررسی آن در روستاهای هدف گردشگری هوره، یاسه چاه، چلیوان و سوادجان در استان چهارمحال و بختیاری پرداخته می‌شود.

مدل‌های اندازه‌گیری پایداری بر مبنای شاخص‌ها

مدل‌های اندازه‌گیری هنگام طرح نظریه توسعه پایدار و به‌ویژه شاخص‌های آن، زمینه بروز و ظهور یافته‌اند. برخی از مدل‌ها به‌گونه‌ای سازمان‌یافته است که صرفاً به‌عنوان مدل اندازه‌گیری تلقی نمی‌شود، بلکه بسته‌ای واحد با شاخص‌های تعریف‌شده است که فرایند طراحی و اندازه‌گیری شاخص‌های پایداری را به‌طور همزمان و توأمان در برداشته و به عبارتی امکان دخل و تصرف و جایگزینی در آن‌ها وجود ندارد. دلیل آن، این موضوع است که نمی‌توان بدون شاخص در این زمینه اقدام کرد. افزون بر این با توجه به وسعت موضوع، تدوین رهیافت‌های جامع در کاربرد شاخص‌ها به چالشی قابل‌توجه تبدیل شده است. در حال حاضر روش‌های زیادی ابداع شده که به جنبه‌های متفاوتی از توسعه پایدار و ارزیابی اشاره دارند و به‌صورت یک تصویر کلی در کنار هم قرار می‌گیرند و بعضی دیگر هم به تبادل‌نظر درباره شاخص‌ها می‌پردازند. بر اساس ادبیات ارزیابی پایداری گردشگری، عموماً مدل‌های ارزیابی توسعه پایدار گردشگری در صدد هستند تا مسیری منظم و سازمان‌دهی شده را برای ترکیب و سنجش شاخص‌ها فراهم کند به‌طوری‌که سیاست‌گذاران بتوانند در مورد وضعیت سلامت (کیفیت سیستم) انسان و اکوسیستم برای یک مقصد نتیجه‌گیری کنند. بااین‌وجود هرکدام از روش‌های مذکور دارای مزایا و معایبی هستند، اما استفاده از یک روش ترکیبی در خصوص ارزیابی توسعه پایدار گردشگری می‌تواند بسیار مؤثر باشد. لذا در مطالعه حاضر برای ارزیابی پایداری روستایی از روش بارومتر پایداری و رادار پایداری به‌منظور ارزیابی پایداری روستایی استفاده شده است.

مروری بر ادبیات موضوع

در رابطه با توسعه گردشگری روستایی مطالعات زیادی انجام‌گرفته است که برخی از آن‌ها در جدول شماره ۲ آمده است.

روش‌شناسی تحقیق

پژوهش حاضر ازلحاظ هدف کاربردی و به روش توصیفی - تحلیلی انجام شده است و برای گردآوری اطلاعات از روش‌های اسنادی و میدانی (پرسش‌نامه) بهره گرفته‌شده است. محدوده مطالعاتی این تحقیق روستاهای نمونه گردشگری شهرستان بروجن است که شامل ۵ روستا با جمعیت ۴ هزار و ۵۲۱ نفر است؛ که بر اساس فرمول کوکران، ۳۰۰ نفر از اهالی روستا به‌عنوان نمونه آماری تعیین و از روش تصادفی منظم یا سیستماتیک انتخاب شدند. توزیع جامعه نمونه در میان روستاهای موردمطالعه به روش انتساب متناسب (نسبت جمعیت) انجام شده است (جدول شماره ۳).

همچنین متغیرهای تحقیق از طریق ابزار پرسش‌نامه، به کمک ۴۳ سؤال بسته موردسنجش قرار گرفت و برای امتیازدهی آن از طیف پنج‌قسمتی لیکرت استفاده گردید. امتیاز پاسخ‌ها به‌صورت: ۱- بسیار کم، ۲- کم، ۳- متوسط، ۴- زیاد، ۵- خیلی زیاد، است.

پراکندگی تعداد نمونه در روستاها به‌صورت خوشه‌ای و بر اساس نسبت جمعیت است. روایی پرسش‌نامه با کسب نظر اساتید دانشگاه شهرکرد و کارشناسان سازمان گردشگری شهرستان بروجن در حد مطلوب برآورد شده و پایایی پرسشنامه نیز با استفاده از فرمول آلفای کرونباخ ۰/۹۲۳ برآورد شده است (جدول شماره ۴).

به‌منظور سنجش و ارزیابی پایداری گردشگری در روستاهای موردمطالعه چارچوبی از شاخص‌های پایداری به روش تلفیقی (بر مبنای یافته‌های پژوهشی سایر محققین) تهیه شده است. بدین منظور برای ارزیابی پایداری بر اساس شاخص‌های اقتصادی (۱۶ شاخص)، اجتماعی (۱۲ شاخص) و زیست‌محیطی (۱۵ شاخص) و درمجموع (۴۳) شاخص تعریف گردید (جدول شماره ۵).

پس از جمع‌آوری پرسش‌نامه‌ها، داده‌های موردنیاز با استفاده نرم‌افزار spss و بارومتر پایداری در محیط نرم‌افزار Excel مورد تجزیه‌وتحلیل قرار گرفته است.

جدول ۲. خلاصه‌ای از پژوهش‌های پیشین.

نام محقق و سال	عنوان تحقیق	نتایج تحقیق
Akbarian Ronizi & Rezvani, 2015	تحلیل و تبیین توسعه گردشگری در مناطق روستایی (مطالعه موردی: بخش مرکزی شهرستان دماوند)	توسعه گردشگری روستایی در ناحیه موردمطالعه در سطح پایداری ضعیف قرار دارد و در بین روستاهای نمونه، ازلحاظ وضعیت پایداری گردشگری تفاوت معنادار آماری دیده می‌شود. همچنین نتایج بیانگر آن است که بین میزان پایداری گردشگری روستاها با معیارهای فاصله از کلان‌شهر تهران، میزان جمعیت و تعداد گردشگران، رابطه مستقیم وجود دارد.
Roknaldin Eft-ekhari et al., 2011	ارزیابی پایداری گردشگری در روستاهای تاریخی–فرهنگی ایران با تأکید بر پارادایم توسعه پایدار گردشگری	ابعاد و شاخص‌های اجتماعی و اقتصادی گردشگری از پایداری بیشتری نسبت به بعد محیطی در روستاهای موردمطالعه برخوردارند.
Heidari Sareban et al., 2016	سنجش و ارزیابی فرایند پایداری در روستاهای گردشگر پذیر (مطالعه موردی: شهرستان عجب‌شیر، محور توریستی قلعه چای)	نتایج حاصل از پیاده‌سازی مدل بارومتر نشان داد که روستاهای قوزلجه با ۰/۵۵ و ینگجه با ۰/۵۲۳ در مرحله توسعه و بقیه روستاها در مرحله درگیری هستند.
Yarihsar & Heidari Sarban, 2015	سنجش و ارزیابی چرخه حیات گردشگری پایدار روستایی (مطالعه موردی: روستاهای واقع در محورهای گردشگری استان‌های تهران و البرز)	روستاهای واقع در محورهای گردشگری اصلی از سطح پایداری و چرخه تکامل بالاتری برخوردارند.
Pourghani et al., 2013	تحلیل شاخص‌های مؤثر بر توسعه صنعت گردشگری روستایی	بر اساس نتایج شاخص اجتماعی، فرهنگی، اقتصادی، مدیریتی و شاخص‌های زیست‌محیطی در توسعه گردشگری مؤثر است.
Akbarian Ronizi, 2016	سنجش پایداری گردشگری در روستاهای هدف گردشگری (مطالعه موردی: شهرستان سپیدان)	بین روستاهای مطالعه‌شده ازلحاظ پایداری توسعه گردشگری تفاوت معنی‌داری وجود دارد و روستای مارگون بیشترین امتیاز پایداری را دارد.
Nematollahi & Najarzadeh, 2015	سنجش سطوح پایداری اقتصادی، اجتماعی و زیست‌محیطی در راستای توسعه گردشگری روستایی (موردمطالعه : منطقه فلات شیراز)	نتایج حاصل از رگرسیون چندگانه نشان داد که بعدهای پایدار اقتصادی و اجتماعی گردشگری، دارای قابلیت پیش‌بینی مثبت و معنی‌دار توسعه گردشگری روستایی و بعد پایداری زیست‌محیطی دارای قابلیت منفی و معنی‌دار توسعه گردشگری روستایی هستند.
Mahmidi et al., 2015	ارزیابی فرایند پایداری در سطوح محلی در ناحیه منج شهرستان لردگان	تحلیل نتایج و بارومتر پایداری نشان داد که وضعیت پایداری روستاهای این ناحیه دارای سطح ناپایدار قرار دارند.
Karami Dehkordi et al., 2017	واکاوی کیفی مشکلات گردشگری پایدار روستایی در استان چهارمحال و بختیاری با استفاده از نظریه مبنایی با تأکید بر روستای دیمه شهرستان کوهرنگ	این کانون دارای مشکلات زیرساختی، بهداشت و سلامت، کمرنگ شدن جاذبه‌های فرهنگی، عدم درک صحیح از گردشگری، عدم انگیزه مسئولان محلی، عدم برنامه‌ریزی، پژوهش و نظارت، مشکلات گردشگری و مقوله دولت و مشکلات مربوط به صنایع‌دستی است.
Najarzadeh & Nematollahi, 2016	بررسی عوامل مؤثر بر توسعه گردشگری روستایی در راستای پایداری و توسعه جوامع محلی در مناطق نمونه گردشگری	نتایج پژوهش نشان داد که جاذبه‌های گردشگری، نحوه برخورد مردم محلی،وضعیت پایداری و زیرساخت‌های گردشگری به ترتیب بیشترین ضریب تأثیر را در توسعه گردشگری روستایی در منطقه فلات دارند.
Karami Dehkordi et al., 2015	واکاوی کیفی مشکلات گردشگری پایدار روستایی با استفاده از نظریه مبنایی در روستای سرآقاسید شهرستان کوهرنگ	نتایج نشان داد که مشکلات زیرساختی، بازاریابی، بهداشت و سلامت ضعیف‌ترین شاخص‌های گردشگری پایدار در این روستا هستند.
Azkia & Kamvar, 2013	توسعه پایدار گردشگری در روستای چاشم شهرستان مهدوی شهر	مهم‌ترین مشکلات گردشگری روستای چاشم می‌توان به آلودگی محیط توسط گردشگران و بی‌توجهی به درخواست‌های مردم محلی در برنامه‌ریزی‌ها اشاره کرد.
Tosun, 2001	چالش‌های توسعه پایدار گردشگری در کشورهای درحال‌توسعه	مبانی توسعه پایدار گردشگری از سوی کشورهای توسعه‌یافته تدوین شود بدون آنکه شرایط کشورهای درحال‌توسعه در نظر گرفته شود.
Kozec, 2012	ارزیابی پایدار گردشگری در مقاصد توریستی کرواسی	نتایج حاکی از آن بود که سطوح پایداری در مناطق مختلف متفاوت است.
Gao et al., 2017	نقش گردشگری در تجدید حیات دهکده‌های سنتی	مطالعه نشان داد که مواد اولیه، اجتماع و فرهنگ سه عامل مؤثر در موفقیت گردشگری و تجدید حیات دهکده‌ها است.
Salvatore et al., 2018	تحول گردشگری در مناطق روستایی و حرکت به‌سوی پایداری	مطالعه موردی انجام‌شده از طریق پژوهش مشارکتی نشان داده است که شیوه‌های حکومت‌داری و چگونگی برنامه‌ریزی‌های دولت در تحول گردشگری و پایداری مؤثر بوده است.
Aytuj & Mikaeili, 2017	ارزیابی پتانسیل گردشگری روستایی و نقش آن در سطح پایداری روستایی اتحادیه اروپا	طبق نتایج حاصله مناظر طبیعی و چشم‌اندازهای سبز روستا و معماری بومی نقش مؤثری در جذب گردشگری و توسعه پایدار روستایی دارد.
Lai, 2017	نقش شرکت‌های کوچک گردشگری در سطح پایداری مناطق روستایی	این شرکت‌ها نقش مهمی را در توسعه گردشگری و پایداری روستایی دارند.

منبع: یافته‌های تحقیق، ۱۳۹۸

فصلنامه پژوهش‌های روستایی

جدول ۳. توزیع جمعیت و نمونه روستاهای موردمطالعه.

نام شهرستان	تعداد روستا	تعداد روستاهای نمونه انتخاب‌شده	نام روستاهای نمونه	تعداد خانوار	تعداد جمعیت	جامعه آماری نمونه
بروجن	۳۹	۵	گردبیشه	۴۰	۱۰۱	۷
			کتک	۶۰	۱۹۰	۱۳
			متویی	۳۸	۱۵۹	۱۱
			آورگان	۶۳۶	۲۰۴۱	۱۳۵
			سیبک	۵۴۶	۲۰۲۴	۱۳۴
جمع کل			۵	۱۳۲۰	۴۵۲۱	۳۰۰

منبع: یافته‌های تحقیق، ۱۳۹۸ فصلنامه پژوهش‌های روستایی

جدول ۴. سنجش پایایی پرسشنامه از طریق مقدار آلفای کرونباخ.

گویه‌ها	ضریب آلفای کرونباخ
محیط زیستی	۰/۹۲۴
اقتصادی	۰/۹۲۲
اجتماعی	۰/۹۲۳
میانگین	۰/۹۲۳

منبع: یافته‌های تحقیق، ۱۳۹۸ فصلنامه پژوهش‌های روستایی

جدول ۵. متغیرهای پایداری پژوهش.

ابعاد	شاخص‌ها
محیط زیستی	کیفیت محیط‌زیست روستا- میزان توجه مدیران محلی به حفاظت از محیط‌زیست روستا- توجه مردم روستا به حفاظت از محیط‌زیست روستا- برنامه‌ریزی برای دفن مناسب زباله- توجه مدیران محلی به حفاظت از جاذبه‌های طبیعی روستا- کیفیت آب و کاهش آلودگی- توجه مردم به پاکیزگی روستا- حجم زباله‌های ریخته‌شده در فضای روستا- پیوند و دل‌بستگی میان مردم محلی و منابع طبیعی- جمع‌آوری و دفع زباله‌ها- وضعیت بهداشت محیط و دفع فاضلاب- میزان فضای سبز روستا- وضعیت کیفی جاذبه‌های طبیعی
اقتصادی	افزایش درآمد مردم روستا- ایجاد اشتغال برای مردم روستا- تنوع منابع درآمدی - رضایت اهالی روستا از گردشگری- افزایش درآمد کسبه محلی- افزایش توانایی مالی خانوارها در تأمین هزینه‌های زندگی- افزایش تولیدات محلی (زراعی، باغی، دامی)- قیمت و ارزش زمین در روستا- توسعه کارآفرینی در روستا- افزایش فرصت‌های شغلی برای جوانان روستا- موسسه‌های اقتصادی مرتبط با گردشگری در روستا- سرمایه‌گذاری در بخش خدمات رفاهی در روستا- سرمایه‌گذاری در فعالیت‌های تولیدی در روستا- سرمایه‌گذاری در زمینه تأسیسات زیربنایی- خرید محصولات محلی توسط گردشگران
اجتماعی	میزان مهاجرت از روستا- خدمات و امکانات بهداشتی درمانی- وجود امکانات رفاهی در روستا- ایجاد نهادهای محلی جدید (تشکل‌ها و صندوق‌های حمایتی)- مشارکت ساکنان محلی در توسعه و عمران روستا- مشارکت ساکنان محلی در برنامه‌ریزی‌های مربوط به بخش گردشگری- حفظ و احیا آداب‌ورسوم سنتی- تبادل فرهنگی بین مردم محلی و گردشگران- کیفیت خدمات مرتبط با گردشگری- امکانات و خدمات آموزشی- میزان امنیت عمومی در روستا- سطح اطلاع و آگاهی مردم از مزایای گردشگری

منبع: یافته‌های تحقیق، ۱۳۹۸ فصلنامه پژوهش‌های روستایی

مدل بارومتر پایداری مرکب از دو عنصر اصلی به نام رفاه اکوسیستم و رفاه انسانی است که هردوی آن‌ها باید برای رسیدن به شرایط پایداری باید ارتقا یابند. بر اساس طبقه‌بندی پرسکات و آلن حالت پایداری از (۰ الی ۰/۲) نشان‌دهنده حالت ناپایداری، (۰/۲ الی ۰/۴) حالت ناپایداری بالقوه، (۰/۴ الی ۰/۶) حالت پایداری متوسط، (۰/۶ الی ۰/۸) حالت پایداری بالقوه و درنهایت (۰/۸ الی ۱) بیانگر حالت پایداری است (جدول شماره ۶).

پیاده‌سازی مدل بارومتری به‌صورت زیر انجام می‌پذیرد

۱- تهیه داده‌های خام: در این مرحله ارزش اولیه مربوط به هر نماگر وارد می‌شوند.

۲- تهیه جدول داده‌های خام همسو: برخی از شاخص‌های

موجود در جدول داده‌های خام با یکدیگر همسو نیستند.

۳-تهیه جدول داده‌های هم مقیاس: هرکدام از نماگرهای موجود در جدول داده‌ها دارای واحد متفاوتی است بنابراین باید از طریق بی‌مقیاس کردن امکان مقایسه تطبیقی آن‌ها را فراهم آورد.

$$r_{ij} = \frac{x_{ij} - xj\,min}{xi\,max - xi\,min}$$

۴- تهیه جدول داده‌های نهایی: در این مرحله ارزش نهایی هر داده از طریق اعمال ارزش هرکدام از شاخص‌ها در مرحله استخراج داده‌ها محاسبه شده و درنهایت به‌منظور سنجش میزان پایداری نماگرها ارزش نهایی هر نماگر محاسبه می‌شود که عددی بین ۰ تا ۱ است که در آن ۰ به معنی ناپایداری کامل و ۱ به معنی پایداری کامل است (جدول شماره ۷).

مدل چرخه حیات گردشگری نیز برای اولین بار در سال ۱۹۸۰ توسط باتلر و به‌منظور توسعه گردشگری عرضه شده است که در هفت مرحله و به شرح زیر پیاده می‌شود:

کشف: اولین مرحله در فرایند توسعه گردشگری با استفاده از مدل چرخه حیات است که طی آن اقدام به تدوین و اندازه‌گیری متغیرهای می‌شود که معرف وضعیت گردشگری منطقه هستند.

مرحله درگیر شدن (وارد عمل شدن): در این مرحله تعداد گردشگران شروع به افزایش می‌کند. همچنین در این مرحله مد اقامت گردشگران کوتاه ولی حجم مراجعت گردشگران به منطقه زیاد است.

مرحله توسعه: در این مرحله رشد سریع گردشگر و تغییرات دراماتیک در همه جنبه‌های بخش گردشگری در یک مدت‌زمان نسبتاً کوتاه به وجود می‌آید.

مرحله تحکیم بخشی (تثبیت): در این مرحله نرخ رشد گردشگران و سایر فعالیت‌های مربوط به گردشگری کاهش می‌یابد گرچه تعداد واقعی گردشگران درحالی‌که افزایش است.

مرحله رکود (اشباع): در مرحله رکود مشکل افزایش ظرفیت و یا ظرفیت بیش‌ازاندازه شکل می‌گیرد.

مرحله تجدید حیات: ممکن است مرحله رکود برای مدتی وجود داشته باشد و پس از آن، ممکن است دو حالت افزایش و یا کاهش در تعداد گردشگران مراجعه‌کننده به وجود آید. حالت کاهش زمانی به وجود می‌آید که گردشگرانی که مکرر می‌آیند با محصولاتی که عرضه می‌شود راضی هستند (Mahdavi et al., 2014).

در مدل باتلر نیز همانند بارومتر پایداری شاخص‌های مربوط به هر مرحله (چرخه) انتخاب شده و به روش گفته‌شده در مدل بارومتر پایداری، اقدام به بی‌مقیاس‌سازی شاخص‌ها نموده و سپس جایگاه هر روستا محاسبه می‌شود. سپس هریک از روستاها در یکی از مراحل مدل چرخه حیات قرار می‌گیرد: مرحله اکتشاف (۰-۰/۲۵)، مرحله مداخله و درگیری (۰/۲۶-۰/۵۰)، مرحله توسعه (۰/۵۱-۰/۷۵)، مرحله تثبیت (۰/۷۶-۱)، مرحله رکود و افول (۰-۱-) و مرحله تجدید حیات یا احیا (۰/۵۰-۱۰۰-). درنهایت مقاصد گردشگری با استفاده از ارزش‌های کسب‌شده در یکی از ادوار سه‌گانه منطبق با جدول شماره ۷ تقسیم‌بندی می‌شوند.

جدول ۶. ارزش و وضعیت پایداری توسعه گردشگری.

ارزش پایداری	وضعیت پایداری
۰-۰/۲	ناپایدار
۰/۲-۰/۴	ناپایداری بالقوه (پایداری ضعیف)
۰/۴-۰/۶	پایداری متوسط
۰/۶-۰/۸	پایداری بالقوه (پایداری خوب)
۰/۸-۱	پایدار

منبع: Mahdavi et al., 2014

فصلنامه پژوهش‌های روستایی

جدول ۷. ارزش‌گذاری دوره‌های گردشگری.

وضعیت کلی	ارزش	رتبه
دوره پیش‌گردشگری	۰-۰/۳۰	۱
دوره گردشگری	۰/۳۱-۰/۸۰	۲
دوره فراگردشگری	۰/۸۱-۱	۳

منبع: Mahdavi et al., 2014

فصلنامه پژوهش‌های روستایی

منطقه موردمطالعه

بروجن یکی از شهرستان‌های استان چهارمحال و بختیاری بوده و با توجه به موقعیت جغرافیایی آن‌که در محدوده تلاقی سه استان فارس، اصفهان و چهارمحال و بختیاری و دو ایل بزرگ قشقایی و بختیاری قرار گرفته، از موقعیت بسیار مناسبی برای توسعه برخوردار است. دارای سه بخش مرکزی، گندمان و بلداجی است و درمجموع دارای ۳۹ روستا است که ۵ روستایی که گردشگرپذیرتر هستند به‌عنوان نمونه انتخاب گردیدند. تصویر شماره ۴ نشان‌دهنده موقعیت منطقه موردمطالعه است.

یافته‌ها

بر اساس نتایج حاصل از یافته‌های پژوهش ۵۸ درصد از کل پاسخ‌دهندگان را مردان و ۴۲ درصد را زنان تشکیل داده‌اند. همچنین میانگین سنی پاسخ‌دهندگان ۳۵ سال بوده است که کوچک‌ترین آن‌ها ۱۴ سال و مسن‌ترین ۷۰ سال داشته است. ازنظر وضعیت تأهل ۷۰/۳ درصد افراد پاسخ‌دهنده متأهل و ۲۹/۷ درصد مجرد بودند. ازنظر میزان تحصیلات بیشترین گروه مربوط به سطح سواد دیپلم با ۲۹ درصد بوده است و ازنظر وضعیت شغلی، بیشترین گروه افراد بیکار بودند که ۳۸ درصد از پاسخ‌دهندگان را شامل می‌شود.

در بخش یافته‌های استنباطی، ارزش پایداری هر یک از شاخص‌های محیطی، اقتصادی و اجتماعی بر روستاهای نمونه گردش‌پذیر شهرستان بروجن مورد تجزیه‌وتحلیل قرار گرفت.

مطابق با نتایج حاصل از جدول پایداری محیطی نمونه گردشگری شهرستان بروجن (جدول شماره ۸)، روستای آورگان با ارزش پایداری ۰/۶۵۰، در سطح پایداری خوب و روستاهای گردبیشه (۰/۴۹۱)، سیبک (۰/۴۸۴)، متویی (۰/۴۴۷) و کتک (۰/۴۰۵) به ترتیب در سطح پایداری متوسط قرار دارند.

تصویر شماره ۵، وضعیت پایداری محیطی روستاهای نمونه گردشگری شهرستان بروجن را به‌صورت رادار پایداری نمایش می‌دهد. بر اساس جدول شماره ۸ سطح پایداری محیطی روستاهای موردمطالعه برابر با ۰/۴۹۵ (پایداری متوسط) بوده است. همچنین نتایج حاصل از بررسی ارزش پایداری شاخص‌های محیطی نشان می‌دهد که بیشترین تأثیر مثبت مربوط به شاخص‌های فضای سبز (۰/۶۲)، توجه مدیران محلی به حفاظت از جاذبه‌های طبیعی (۰/۶۰۴)، توجه بیشتر مردم روستا به حفاظت از محیط‌زیست (۰/۵۸۶) و کمترین تأثیر مثبت مربوط به شاخص‌های بهبود وضعیت کیفی جاذبه‌های طبیعی (۰/۴۸۸) و تلاش مردم روستا در جهت حفظ گونه‌های گیاهی و جانوری بومی (۰/۵۱۰) بوده است.

تصویر ۴. نقشه استان چهارمحال و بختیاری و منطقه موردمطالعه. منبع: Plan and Budget organization (PBO) of Chaharmahal and Bakhtiari Province, 2018

فصلنامه پژوهش‌های روستایی

جدول ۸. میزان پایداری محیطی روستاهای نمونه گردشگری شهرستان بروجن.

نام روستا	ارزش پایداری	سطح پایداری
گردبیشه	۰/۴۹۱	پایداری متوسط
کتک	۰/۴۰۵	پایداری متوسط
آورگان	۰/۶۵۰	پایداری خوب
سیبک	۰/۴۸۴	پایداری متوسط
متویی	۰/۴۴۷	پایداری متوسط

منبع: یافته‌های تحقیق، ۱۳۹۸

فصلنامه پژوهش‌های روستایی

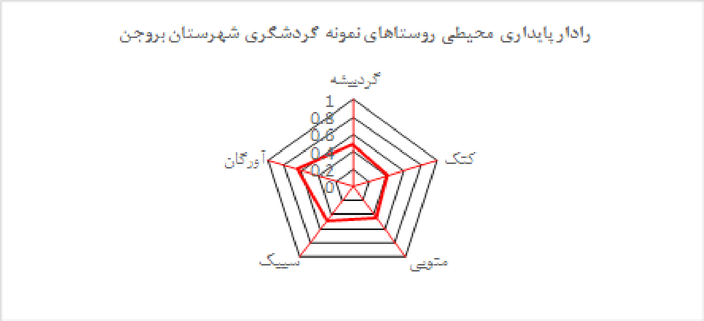

تصویر ۵. رادار پایداری محیطی روستاهای نمونه گردشگری شهرستان بروجن. منبع: یافته‌های تحقیق، ۱۳۹۸

فصلنامه پژوهش‌های روستایی

بر اساس نتایج حاصل از تصویر شماره ۶ و جدول شماره ۹ و در رابطه با پایداری اجتماعی روستاهای نمونه گردشگری شهرستان بروجن، به ترتیب روستای آورگان (۰/۶۵۶) در وضعیت پایداری خوب و روستاهای گردبیشه، سیبک و متویی به ترتیب با ارزش پایداری (۰/۵۳۵)، (۰/۵۲۰) و (۰/۵۰۹) دارای پایداری متوسط و روستای کتک با ارزش پایداری (۰/۳۹۶)، در وضعیت پایداری ضعیف قرار داشته و کمترین تأثیر را در میزان پایداری اجتماعی را در بین روستاهای نمونه گردشگری شهرستان بروجن داشته‌اند.

بر اساس نتایج حاصل از رادار پایداری اجتماعی، ارزش پایداری روستاهای نمونه گردشگری شهرستان بروجن برابر با (۰/۵۲۳) بوده است. همچنین نتایج حاصل از بررسی ارزش شاخص‌های مربوط به پایداری اجتماعی روستاهای موردمطالعه نشان داد که بیشترین تأثیر مثبت را شاخص‌های تبادل فرهنگی بین مردم محلی و گردشگران (۰/۶۸۰)، افزایش اطلاعات و آگاهی مردم از مزایای گردشگری با (۰/۶۳۶)، افزایش امنیت عمومی (۰/۶۱۶) و همچنین شاخص‌هایی مانند ایجاد نهادهای محلی جدید، تشکل‌ها و صندوق‌های حمایتی (۰/۵۱۶)، کاهش مهاجرت مردم از روستا (۰/۵۱۶) و حفظ و احیای آداب‌ورسوم سنتی مردم روستا (۰/۵۴۲) دارای کمترین تأثیر مثبت بوده‌اند.

پایداری اقتصادی به‌عنوان رکن سوم از سنجش پایداری محسوب می‌شود که بر اساس نتایج حاصل از جدول شماره ۱۰ و تصویر شماره ۷، روستای آورگان با ارزش پایداری (۰/۶۳۲) دارای پایداری خوب و روستاهای گردبیشه، سیبک و متویی به ترتیب با ارزش پایداری ۰/۵۶۵، ۰/۵۰۸ و۰/۴۸۵ در وضعیت پایداری متوسط و روستای کتک نیز با اندکی فاصله در وضعیت پایداری ضعیف قرار گرفتند.

جدول ۹. میزان پایداری اجتماعی روستاهای نمونه گردشگری شهرستان بروجن.

نام روستا	ارزش پایداری	سطح پایداری
گردبیشه	۰/۵۳۵	پایداری متوسط
کتک	۰/۳۹۶	پایداری ضعیف
آورگان	۰/۶۵۶	پایداری خوب
سیبک	۰/۵۲۰	پایداری متوسط
متویی	۰/۵۰۹	پایداری متوسط

منبع: یافته‌های تحقیق، ۱۳۹۸

فصلنامه پژوهش‌های روستایی

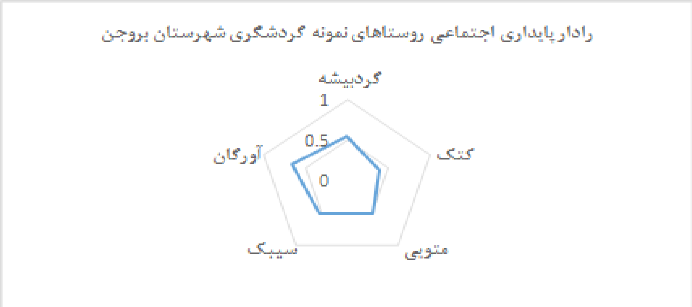

تصویر ۶. رادار پایداری اجتماعی روستاهای نمونه گردشگری شهرستان بروجن. منبع: یافته‌های تحقیق، ۱۳۹۸

فصلنامه پژوهش‌های روستایی

جدول ۱۰. میزان پایداری اقتصادی روستاهای نمونه گردشگری شهرستان بروجن.

نام روستا	ارزش پایداری	سطح پایداری
گردبیشه	۰/۵۳۵	پایداری متوسط
کتک	۰/۳۹۴	پایداری ضعیف
آورگان	۰/۶۳۲	پایداری خوب
سیبک	۰/۵۰۸	پایداری متوسط
متویی	۰/۴۸۵	پایداری متوسط

منبع: یافته‌های تحقیق، ۱۳۹۸

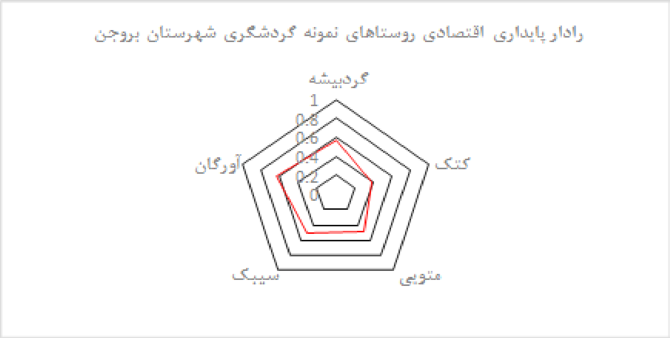

تصویر ۷. رادار پایداری اقتصادی روستاهای نمونه گردشگری شهرستان بروجن. منبع: یافته‌های تحقیق، ۱۳۹۸

بر اساس نتایج حاصل از تجزیه‌وتحلیل داده‌ها، میانگین پایداری اقتصادی پنج روستای واقع در شهرستان بروجن برابر با (۰/۵۱۶) بوده است. از بین متغیرهای اقتصادی شاخص خرید محصولات محلی توسط گردشگران با (۰/۶۵۶)، افزایش درآمد کسبه محلی با (۰/۶۴۶)، افزایش تولیدات محلی (زراعی، باغی و دامی) با (۰/۶۳۸) و افزایش قیمت و ارزش زمین در روستا با (۰/۶۲۴) بیشترین تأثیر مثبت و شاخص‌های ایجاد مؤسسه‌های اقتصادی مرتبط با گردشگری با (۰/۴۸۲)، افزایش فرصت‌های شغلی برای جوانان با (۰/۴۹۰) و افزایش سرمایه‌گذاری در فعالیت‌های تولیدی در روستا با (۰/۴۹۴) کمترین تأثیر مثبت را داشته‌اند.

در تصویر شماره ۸، رادار تلفیقی سه شاخص اقتصادی، اجتماعی و محیطی به‌منظور مقایسه کلی آورده شده است.

درنهایت برای سنجش میزان پایداری کل روستاهای موردمطالعه از مدل بارومتر پایداری استفاده گردید که این مدل از ترکیب دو بعد رفاه انسانی (پایداری اقتصادی و پایدار اجتماعی) و رفاه اکوسیستم (پایداری زیست‌محیطی) تشکیل شده است.

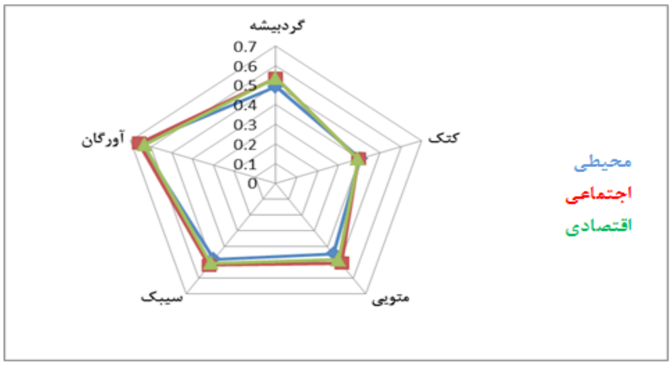

تصویر ۸. رادار تلفیقی پایداری محیطی، اجتماعی و اقتصادی روستاهای نمونه گردشگری شهرستان بروجن. منبع: یافته‌های تحقیق، ۱۳۹۸

با توجه به نتایج حاصل از جدول شماره ۱۱، روستای آورگان با ارزش پایداری (۰/۶۴۷) از بیشترین ارزش پایداری برخوردار بوده و در وضعیت پایداری خوب قرار دارد و بعد از آن به ترتیب روستاهای گردبیشه (۰/۵۲۰)، سیبک (۰/۵۰۱)، متویی (۰/۴۷۲) در وضعیت پایداری متوسط و روستای کتک با ارزش پایداری (۰/۳۹۹) در وضعیت پایداری ضعیف قرار دارند. وضعیت نهایی این روستاها در نمودار دوبعدی پایداری ترسیم شده است (تصویر شماره ۹).

در مرحله بعدی با استفاده از فرایند مدل چرخه حیات باتلر، جایگاه روستاهای نمونه گردشگری شهرستان بروجن در مراحل مختلف و همچنین در ارزش هر یک از مراحل مختلف مدل چرخه حیات محاسبه گردید (جدول شماره ۱۲).

بر اساس نتایج حاصل از جدول شماره ۱۲، میانگین مرحله اکتشاف برای کل روستاها برابر با (۰/۵۱۸)، مرحله درگیری (۰/۴۹۴)، مرحله توسعه (۰/۴۱۲)، مرحله تثبیت (۰/۲۳۰)، مرحله رکود (۰/۲۲۱) و مرحله تجدید حیات/ افول (۰/۰۰) قرار گرفته است.

جدول ۱۱. میزان پایداری کل (رفاه اکوسیستم و رفاه انسانی) روستاهای نمونه گردشگری شهرستان بروجن بر اساس روش بارومتر.

روستا	رفاه اکوسیستم		رفاه انسانی		پایداری کل	
	امتیاز پایداری	سطح پایداری	امتیاز پایداری	سطح پایداری	امتیاز پایداری	سطح پایداری
گردبیشه	۰/۴۹۱	پایداری متوسط	۰/۵۵۰	پایداری متوسط	۰/۵۲۰	پایداری متوسط
کتک	۰/۴۰۵	پایداری متوسط	۰/۳۹۵	پایداری ضعیف	۰/۳۹۹	پایداری ضعیف
آورگان	۰/۶۵۰	پایداری خوب	۰/۶۴۴	پایداری خوب	۰/۶۴۷	پایداری خوب
سیبک	۰/۴۸۴	پایداری متوسط	۰/۵۱۴	پایداری متوسط	۰/۵۰۱	پایداری متوسط
متویی	۰/۴۴۷	پایداری متوسط	۰/۴۹۷	پایداری متوسط	۰/۴۷۲	پایداری متوسط

منبع: یافته‌های تحقیق، ۱۳۹۸

فصلنامه پژوهش‌های روستایی

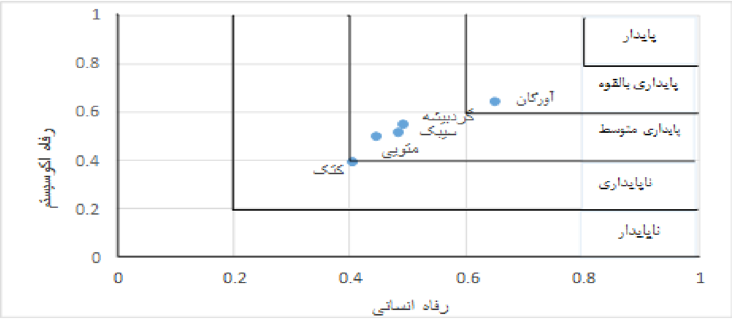

فصلنامه پژوهش‌های روستایی

تصویر ۹. نمودار بارومتر پایداری روستاهای نمونه شهرستان بروجن. منبع: یافته‌های تحقیق، ۱۳۹۸

جدول ۱۲. ارزش روستاهای نمونه گردشگری شهرستان بروجن در مدل چرخه حیات گردشگری.

روستا	مرحله اکتشاف	درگیری	مرحله توسعه	تثبیت	رکود	تجدید حیات/ افول
گرد بیشه	۰/۵۳۰	۰/۴۳۵	۰/۳۷۱	۰/۱۸۸	۰/۱۹۵	۰/۰۰
کتک	۰/۳۸۰	۰/۳۷۱	۰/۳۱۲	۰/۲۱۲	۰/۲۲۰	۰/۰۰
آورگان	۰/۶۶۵	۰/۶۰۲	۰/۶۲۰	۰/۳۹۰	۰/۳۷۸	۰/۰۰
سیبک	۰/۵۲۴	۰/۵۹۲	۰/۳۷۷	۰/۱۷۰	۰/۱۶۲	۰/۰۰
متویی	۰/۴۹۰	۰/۴۷۰	۰/۳۸۰	۰/۱۹۲	۰/۱۴۸	۰/۰۰
کل روستاها	۰/۵۱۸	۰/۴۹۴	۰/۴۱۲	۰/۲۳۰	۰/۲۲۱	۰/۰۰

منبع: یافته‌های تحقیق، ۱۳۹۸

فصلنامه پژوهش‌های روستایی

بر اساس جدول شماره ۱۳، روستاهای آورگان، سیبک، گردبیشه و متویی به ترتیب با ارزش (۰/۴۴۳)، (۰/۳۰۵)، (۰/۲۸۷)، (۰/۲۸۰) در مرحله درگیری و روستای کتک با ارزش(۰/۲۴۹) در مرحله اکتشاف قرار دارند. همچنین با توجه به نتایج محاسبه‌شده برای هریک از روستاها، روستاهای آورگان و سیبک در مرحله گردشگری و بقیه روستاها در مرحله پیش گردشگری قرار دارند. کل منطقه نیز با ارزش (۰/۳۱۳) در مرحله مداخله و درگیری قرار گرفته است. در آخرین مرحله از پیاده‌سازی مدل چرخه حیات گردشگری، اقدام به ترسیم نمودار چرخه حیات گردشگری برای روستاهای موردمطالعه شده است. (تصویر شماره ۱۰).

روستاهای آورگان و سیبک نسبت به دیگر روستاها از امتیاز بیشتری برخوردار هستند که عمده‌ترین دلیل این امر مربوط به نزدیکی این دو روستا به سد بزرگ چغاخور و زیارتگاه امامزاده حمزه‌علی است و با توجه به اینکه در حاشیه سد قرار گرفته‌اند مناظر طبیعی متعدد و زیبایی در این مناطق ایجاد شده است .

در مرحله بعدی و به‌منظور پی بردن به وجود یا عدم وجود همبستگی بین سطح پایداری توسعه و موقعیت قرارگیری روستاهای نمونه گردشگری شهرستان بروجن در چرخه حیات گردشگری در مراحل مختلف مدل چرخه حیات گردشگری باتلر، با استفاده از آزمون همبستگی کندال اقدام به سنجش همبستگی نموده است (جدول شماره ۱۴).

بر اساس نتایج به‌دست‌آمده از جدول مربوط به آزمون کندال بین اجتماعی پایداری روستاهای نمونه گردشگری شهرستان بروجن و موقعیت قرارگیری این روستاها در مراحل مختلف مدل چرخه حیات، بیشترین همبستگی مربوط به مرحله توسعه از مدل چرخه حیات با سطح معنی‌داری ۰/۰۰۰، درجه آزادی ۸ و میزان همبستگی R=۰/۷۱۱ بوده است. همچنین مرحله درگیری با میزان همبستگی R=۰/۵۱۹ و مرحله اکتشاف با میزان همبستگی R=۰/۴۰۳ نیز با بعد اجتماعی پایداری همبستگی دارند. همچنین میزان همبستگی بعد اجتماعی با تمامی مراحل سه‌گانه (اکتشاف، درگیری و توسعه) برابر با سطح معنی‌داری ۰/۰۰۰ و R=۰/۶۰۲ بوده که مبین همبستگی نسبتاً قوی است. در مورد بعد اقتصادی از ابعاد پایداری بر اساس نتایج آزمون، مرحله توسعه مدل چرخه حیات باتلر با سطح معنی‌داری ۰/۰۰۰ و درجه آزادی ۸ و میزان همبستگی ۰/۷۰۱ بین پایداری اقتصادی و مرحله توسعه در مدل چرخه حیات باتلر ارتباط و همبستگی وجود دارد. در همین بعد مرحله درگیری با R=۰/۵۱۶ و مرحله اکتشاف با R=۰/۴۳۵ با بعد اقتصادی پایداری ارتباط وجود دارد. همچنین میزان همبستگی بعد اقتصادی با تمامی مراحل سه‌گانه فوق برابر با سطح معنی‌داری ۰/۰۰۰ و میزان همبستگی R=۰/۵۵۴ بوده که بیانگر همبستگی نسبتاً قوی است. درنهایت مرحله توسعه مدل چرخه حیات با درجه آزادی ۷ و سطح معنی‌داری ۰/۰۰۴ و میزان همبستگی R=۰/۳۶۳ با بعد زیست‌محیطی مدل پایداری بارومتریک همبستگی وجود دارد. همچنین میزان همبستگی بعد زیست‌محیطی با تمامی مراحل سه‌گانه فوق برابر با سطح معنی‌داری ۰/۰۰۲ و میزان همبستگی R=۰/۴۰۷ است که بیانگر همبستگی متوسط است.

به‌منظور مشاهده فضایی - مکانی سطح پایداری گردشگری در شهرستان بروجن نیز، با بهره‌مندی از روش درون‌یابی این امر نیز محقق گردید که در تصویر شماره ۱۱ نشان داده شده است.

جدول ۱۳. وضعیت نهایی قرارگیری روستاهای نمونه گردشگری شهرستان بروجن در مدل چرخه حیات گردشگری.

روستا	امتیاز نهایی	وضعیت در چرخه حیات	امتیاز کل	مرحله چرخه حیات	حیات گردشگری	وضعیت نهایی
گردبیشه	۰/۲۸۷	درگیری			پیش‌گردشگری	
کتک	۰/۲۴۹	اکتشاف			پیش‌گردشگری	
آورگان	۰/۴۴۳	درگیری	۰/۳۱۳	درگیری	گردشگری	گردشگری
سیبک	۰/۳۰۵	درگیری			گردشگری	
متویی	۰/۲۸۰	درگیری			پیش‌گردشگری	

منبع: یافته‌های تحقیق، ۱۳۹۸

فصلنامه پژوهش‌های روستایی

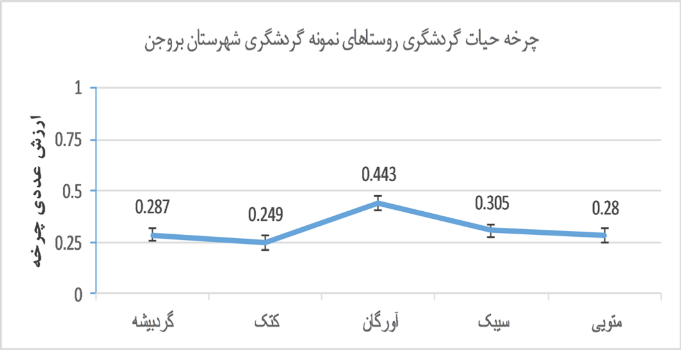

تصویر ۱۰. موقعیت روستاهای نمونه گردشگری شهرستان بروجن در چرخه حیات گردشگری. منبع: یافته‌های تحقیق، ۱۳۹۸

جدول ۱۴. همبستگی بین سطح پایداری و مراحل مدل چرخه حیات گردشگری.

ابعاد پایداری	اجتماعی			اقتصادی			محیطی		
مراحل چرخه	اکتشاف	درگیری	توسعه	اکتشاف	درگیری	توسعه	اکتشاف	درگیری	توسعه
میزان همبستگی	۰/۴۰۳	۰/۵۱۹	۰/۷۱۱	۰/۴۳۵	۰/۵۱۶	۰/۷۰۱	۰/۳۱۸	۰/۲۹۱	۰/۳۶۳
Sig	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰	۰/۰۰۱	۰/۰۰۰	۰/۰۰۲	۰/۰۰۰	۰/۰۰۴	۰/۰۰۶	۰/۰۰۴
Dr	۷	۵	۸	۸	۱۰	۸	۹	۸	۷
توصیف همبستگی	متوسط	نسبتاً قوی	نسبتاً قوی	متوسط	نسبتاً قوی	قوی	جزئی	جزئی	جزئی

منبع: یافته‌های تحقیق، ۱۳۹۸

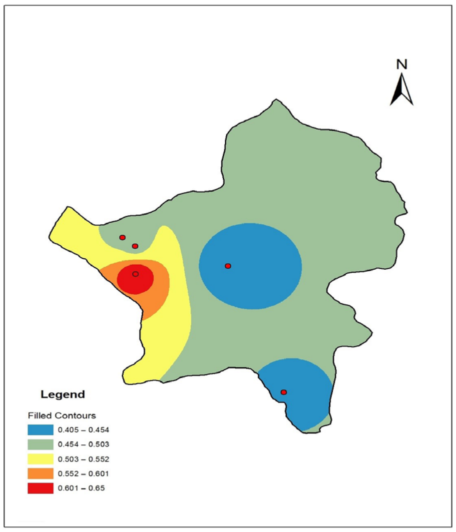

تصویر ۱۱. نقشه درون‌یابی فضایی - مکانی سطح پایداری گردشگری در شهرستان بروجن. منبع: یافته‌های تحقیق، ۱۳۹۸

بحث و نتیجه‌گیری

امروزه سنجش و ارزیابی پایداری به‌عنوان رویکردی بنیادین برای هرگونه توسعه ازجمله توسعه گردشگری پایدار پذیرفته شده است و گردشگری پایدار به‌عنوان مفهومی نو برای مقابله با اثرات مخرب توسعه گردشگری در مباحث اقتصادی، اجتماعی و زیست‌محیطی کاربرد پیداکرده است. در این میان، مسئله‌ای که باید موردتوجه قرار گیرد امکانات و روش‌های رسیدن به توسعه پایدار روستایی است که مهم‌ترین عمل، اندازه‌گیری میزان پایداری روستاها و شناسایی عوامل مؤثر بر میزان پایداری برای رسیدن به توسعه پایدار روستایی است. بنابراین، این

تحقیق باهدف تبیین میزان پایداری و تحلیل عوامل مؤثر در توسعه پایداری در روستاهای نمونه گردشگری شهرستان بروجن انجام گردید. بر اساس یافته‌های تحقیق میانگین پایداری کل روستاهای موردمطالعه (۰/۵۰۷) است که نشان می‌دهد سطح پایداری روستاهای موردمطالعه در حد متوسط است و در بین روستاهای موردمطالعه روستای آورگان با ارزش پایداری (۰/۶۴۷) بیشترین میزان پایداری را در بین روستاهای موردمطالعه داشته و در سطح پایداری بالقوه (خوب) قرار دارد و بیانگر این است که همان‌گونه که نتایج نشان می‌دهد این روستا ازنظر امکانات و خدمات رفاهی، سطح اطلاعات و آگاهی مردم از مزایای گردشگری و سایر شاخص‌های توسعه گردشگری وضعیت بهتری نسبت به روستاهای دیگر داشته و تعداد گردشگر ورودی به این روستا بیشتر است و روستای کتک به دلیل کمبود امکانات و خدمات رفاهی، پایین بودن وضعیت کیفی محیط روستا و محیط طبیعی به دلیل عدم توجه مدیران محلی و مردم روستا و نیز سطح آگاهی پایین مردم از مزایای گردشگری، با میزان پایداری (۰/۴۷۲)، پایین‌ترین میزان پایداری را در بین روستاهای موردمطالعه داشته و در سطح ناپایداری بالقوه (پایداری ضعیف) قرار دارد و روستاهای دیگر یعنی سیبک، گردبیشه و کتک در سطح پایداری متوسط قرار دارند. که نشان می‌دهد در بین روستاهای موردمطالعه ازلحاظ وضعیت پایداری تفاوت وجود دارد. این نتایج با یافته‌های اکبریان رونیزی و رضوانی (۲۰۱۵) و حیدری ساربان و همکاران (۲۰۱۶) مبنی بر وجود تفاوت در سطح پایداری در بین روستاها همخوانی دارد. همچنین نتایج تحقیق نشان داد که ارزش پایداری روستاهای موردمطالعه در بعد محیطی (۰/۴۹۵)، بعد اقتصادی (۰/۵۱۶) و بعد اجتماعی (۰/۵۲۳) بوده و بیانگر این است که ابعاد و شاخص‌های اجتماعی و اقتصادی توسعه از پایداری بیشتری نسبت به بعد محیطی در روستاهای موردمطالعه برخوردارند که این امر بیانگر شکننده بودن محیط‌ها و جاذبه‌های طبیعی در این روستاها است. این نتایج با یافته‌های رکن‌الدین افتخاری و همکاران (۲۰۱۱)، نعمت الهی و نجار زاده (۲۰۱۵) و همچنین با تحقیق اکبریان رونیزی (۲۰۱۶) مبنی بر پایین بودن میزان پایداری بعد طبیعی نسبت به دو بعد دیگر همخوانی دارد.

همچنین بر اساس نتایج حاصل از چرخه حیات گردشگری، میانگین کل روستاهای موردمطالعه (۰/۳۱۳) بوده و نشان می‌دهد که کل روستاها به‌طورکلی در مرحله مداخله و درگیری هستند. در بین روستاهای موردمطالعه روستاهای آورگان، سیبک، گردبیشه و متویی به ترتیب با ارزش (۰/۴۴۳)، (۰/۳۰۵)، (۰/۲۸۷)، (۰/۲۸۰) در مرحله مداخله و درگیری و روستای کتک با ارزش (۰/۲۴۹) در مرحله اکتشاف از مراحل چرخه حیات گردشگری قرار دارند. همچنین با توجه به نتایج محاسبه‌شده برای هریک از روستاها در مدل چرخه حیات و ارزش‌گذاری دوره‌های گردشگری، کل روستاهای موردمطالعه نیز با ارزش (۰/۳۱۳) در مرحله گردشگری قرارگرفته است که در بین این روستاها، روستاهای آورگان و سیبک در مرحله گردشگری و بقیه روستاها در مرحله پیش گردشگری قرار دارند. نتایج نشان می‌دهد روستاهایی که از سطح پایداری بیشتری برخوردار هستند در مقایسه با روستاهایی که از سطح پایین پایداری برخوردار بوده‌اند در مراحل بالاتری از مدل چرخه حیات قرار دارند. این یافته‌ها با یافته‌های حیدری ساربان و همکاران (۲۰۱۶) و یاری حصار و حیدری ساربان (۲۰۱۵) مبنی بر وجود ارتباط بین سطوح پایداری و سطوح مختلف چرخه حیات گردشگری همخوانی دارد.

درنهایت بر اساس یافته‌ها این نتیجه حاصل شد که سطح پایداری در ابعاد مختلف پایداری اعم از محیطی، اجتماعی و اقتصادی و همچنین میزان پایداری کل روستاهای موردمطالعه در حد متوسط است و بیانگر این موضوع است که در این روستاها، آن‌گونه که لازم است به پایداری توجه نشده است و برای رسیدن به توسعه پایدار، تلاش‌های بیشتری باید صورت گیرد و با توجه به اینکه گردشگری به‌عنوان یک عامل مهم در توسعه پایداری روستاها به شمار می‌رود لازم است که از همه قابلیت‌ها و ظرفیت‌های موجود روستا برای جذب گردشگر به روستا استفاده شود.

با توجه به یافته‌های تحقیق و نیز مشاهده‌های صورت گرفته، پیشنهادهای زیر ارائه می‌شود:

با توجه به نتایج به‌دست‌آمده و اینکه کمترین میزان پایداری، مربوط به بعد زیست‌محیطی، به‌ویژه شاخص‌های آلودگی محیطی همچون بهداشت معابر روستایی، وضعیت کیفی جاذبه‌های طبیعی موجود در روستا و وضعیت محیط روستا بوده است برنامه‌ریزی‌ها باید در جهت افزایش میزان این شاخص‌ها قرار گیرد و اقداماتی برای کاهش آلودگی‌های زیست‌محیطی و توجه بیشتر به بهداشت محیط در این روستاها صورت گیرد و در این راستا لازم است علاوه بر تلاش دهیاری‌ها و مراکز بهداشت روستایی مبنی بر جمع‌آوری و دفع مناسب زباله‌ها، از طریق کلاس‌های آموزشی و روش‌های مناسب دیگر فرهنگ‌سازی لازم برای اهالی روستا جهت کاهش آلودگی محیط صورت گیرد.

با توجه به یافته‌های تحقیق و نظر اهالی در خصوص نقش مراکز رفاهی و اقامتی در توسعه پایداری روستا، پیشنهاد می‌گردد که جهت جلوگیری از اتراق شبانه گردشگران در حاشیه روستاهای موردمطالعه، اقامتگاه‌ها و مهمان‌خانه‌های ارزان‌قیمت روستایی و خانه‌های اجاره‌ای داوطلب جهت اقامت گردشگران، شناسایی و پس از ارزیابی و تائید توسط سازمان میراث فرهنگی، صنایع‌دستی و گردشگری جهت استفاده گردشگران معرفی شوند. همچنین با تعامل دهیاری‌ها و شورای روستاهای موردمطالعه و سازمان میراث فرهنگی، صنایع‌دستی و گردشگری به‌منظور تسهیل در دریافت و صدور مجوز، اقامتگاه‌های مناسب خصوصاً اقامتگاه‌های

بوم‌گردی برای جذب و ماندگاری گردشگران احداث شود.

با توجه به یافته‌های تحقیق و نظر اهالی در خصوص اهمیت و نقش کیفیت خدمات گردشگری و همچنین خدمات بهداشتی در توسعه گردشگری پایدار روستایی در روستاهای موردمطالعه، پیشنهاد می‌گردد اقدام لازم برای ایجاد و گسترش خدمات رفاهی و بهداشتی ازجمله سرویس بهداشتی و پارکینگ در روستاهای موردمطالعه توسط شوری و دهیاری روستا صورت گیرد.

با توجه به اینکه طبق نتایج به‌دست‌آمده در اولویت‌بندی عوامل اقتصادی مؤثر در سطح پایداری روستایی در روستاهای موردمطالعه، کمترین میزان پایداری مربوط به شاخص‌های افزایش تولیدات محلی، سرمایه‌گذاری در فعالیت‌های تولیدی و افزایش فرصت‌های شغلی برای جوانان بوده است، لازم است که تعامل ویژه‌ای بین نهادهای دولتی مانند سازمان میراث فرهنگی، صنایع‌دستی و گردشگری و بانک‌ها با بخش‌های خصوصی و روستائیان جهت فراهم ساختن تسهیلات بانکی، اعطای وام‌های کم‌بهره به آن‌ها، خارج ساختن عملیات سرمایه‌گذاری از روندهای مرسوم و گسترده اداری و راه انداختن کار آن‌ها در فاصله زمانی کوتاه جهت سرمایه‌گذاری در فعالیت‌های تولیدی دارای بازده مناسب و اشتغال‌زا در روستاهای موردمطالعه صورت گیرد.

بنا بر یافته‌های تحقیق و امتیاز بالای شاخص خرید محصولات محلی توسط گردشگران در اولویت‌بندی عوامل اقتصادی مؤثر در پایداری روستایی در روستاهای موردمطالعه، پیشنهاد می‌شود جهت فروش بیشتر و آسان‌تر محصولات زراعی، باغی، دامی و صنایع‌دستی و سایر تولیدات روستائیان، بازارها و بازارچه‌های محلی مناسب در این روستاها توسط دهیاری‌های روستا احداث شود.

با توجه به نتایج تحقیق و اینکه کمترین امتیاز به‌دست‌آمده در بعد اجتماعی مربوط به شاخص‌های مشارکت ساکنین محلی در برنامه‌ریزی‌های مربوط به گردشگری و شاخص حفظ و احیای آداب‌ورسوم سنتی و محلی است لازم به نظر می‌رسد که برنامه‌ریزی‌ها با مشارکت بیشتر مردم محلی صورت گرفته و از نظرات آن‌ها در برنامه‌ریزی‌های مرتبط با گردشگری استفاده شود زیرا توسعه پایدار زمانی اتفاق می‌افتد که جوامع محلی در فعالیت‌های گردشگری مشارکت فعال داشته باشند. همچنین لازم است زمینه ترویج و تقویت فرهنگ گردشگرپذیری در بین ساکنان محلی با تأکید بر حفظ آداب‌ورسوم محلی با استفاده از نقش افراد ذی‌نفوذ محلی و رسانه‌ها فراهم گردد.

تشکر و قدردانی

بنا به اظهار نویسنده مسئول، مقاله حامی مالی نداشته است.

References

Akbarian Ronizi, S. (2016). Assessment of tourism sustainability in tourist villages (case study: Sepidan city). Journal Rural research. Number 1. Pages 193-167.

Akbarian Ronizi, S. & Rezvani, M. (2015). Analysis and explanation of the development of tourism in rural areas. (Case study: Central part of Damavand city). Journal Human Geography Research. Course 48. No. 1. Spring 94. Pages 95-81

Andereck, K., Valentine, K., Knopf, R., & Vogt, C. (2005). Resident's perceptions of community tourism impacts. Annals of tourism research, 32(4), 1056-1076.

Aytuj, H., & Mikaeili, M. (2017). Evaluation of Hopas Rural Tourism Potential in the Context of European union tourism. Journals Procedia Environmental Sciences. 2017. Pages 234-245.

Azkia, M., Kamvar, N. (2013). Sustainable Tourism Development in Chashem Village, Mahdavi Shahr. Journal of Social Development Studies in Iran, 2013.

Baum, T & Szivas, E. (2008). HRD in tourism: A role for government? Tourism Management, Volume 29, Issue 4, PP. 783-794.

Bel, F., Lacroix, A., Lyser, S., Rambonilaza, T., & Turpin, N. (2015). Domestic demand for tourism in rural areas: Insights from summer stayes in three French regions. Tourism management, 46, 562-570.

Brandth, B., & Haugen, M. S. (2011). Farm diversification in to tourism-implications for social identity? Journal of rural studies, 27(1), 35-44.

Butnaru, G., & Haller, A. (2017). Perspective of sustainable rural tourism in the United Kingdom of Great Britain and Northern Ireland (UK): Comparative study of β and σ convergence in the economic development regions, 9(4), 525.

Cassel, S. H., & Pettersson, K. (2015). Performing gender and rurality in Swedish farm tourism. Scandinavian journal of hospitality and tourism, 15(1-2), 138-151.

Devesa, M., Laguna, M., & Palacios, A. (2010). The role of motivation in visitor satisfaction: Empirical evidence in rural tourism. Tourism management, 31(4), 547-552.

Dong, E., Wang, Y., Morais, D., & Brooks, D. (2013). Segmenting the rural tourism market: The case of potter county, Pennsylvania, USA. Journal of vacation marketing, 19(2), 181-193.

Dutt, C. S., Harvey, W. S., & Shaw, G. (2017). The missing voices in the perceptions of tourism: the neglect of expatriates. Journal of tourism management perspectives, 26, 193-202.

Eusébio, C., Carneiro, M. J., Kastenholz, E., Figueiredo, E., & Da Silva, D. S. (2017). Who is consuming the countryside? An activity- based segmentation analysis of the domestic rural tourism market in Portugal. Journal of hospitality and tourism management, 31, 197-210.http://dx.doi.org/10.1016/j.jhtm.2016.12.006.

Gao, J., & Wu, B. (2017). Revitalizing traditional villages through rural tourism: A case study of Yuanjia village, Shaanxi province, China. Tourism management, 63, 223-233.http://dx.doi.org/10.1016/j.tourman.2017.04.003

Gartner, W. C. (2005). A perspective on rural tourism development. The journal of regional analysis and policy, 35(1), 33-42.

George, E. W., Mair, H., & Reid, D.G. (2009). Rural tourism development. Localism and cultural change. Tourism and cultural change (17). Bristol, UK: Channel view Publications.

Getz, D., Carlsen, J., Morrison, A. (2004). The family business in tourism and hospitality. Cabi publishing, UK.

Ghanbari, A., Ahmadi, M & Mostafavisaheb, S. (2016). Evaluation and analysis of urban sustainability levels in informal settlements of Mahabad. Geographical space Journal. No 53, Page 97-121.

Gursoy, D., Jurowski, C., & Uysal, M. (2002). Resident attitudes: A structural modeling approach. Annals of tourism research, 29(1), 79-105.

Gurung, C. P., & Decoursey, M. A. (2000). Too much fast: Lessons from Nepal's lost kingdom of mustang, 239-345, USA.

Hall, D. (2000). Rural tourism management: Sustainable options conference. International journal of tourism research, 2(4), 295-299.

Hall, D., Roberts, L., & Morag, M. (2004). New directions in rural tourism. Ashgate, UK.

Hall, C. M., & Page, S. J. (2014). The geography of tourism and recreation: Environment, Place and space (4th Ed.). New York, NY: Routledge.

Heidari Sareban, V., Majnoni, A., & Niromand, S. (2016). Sustainability measurement and evaluation in tourist villages (case study: Ajabshir city). Journal of Jeographia and development. No 46, page: 79-100.

Holmes, J. (2006). Impulses towards a multifunctional transition in rural Australia: Gaps in the research agenda. Journal of rural studies, 22, 142-160.

Huang, W. J., Beeco, J. A., Hallo, J. C., & Norman, W. C. (2016). Bundling attractions for rural tourism development. Journal of sustainable tourism, 24(10), 1387-1402.

Jafar, M., Rasoolimanesh, S., & Lonik, K. (2015). Toursim growth and entrepreneurship: Empirical analysis of development of rural highlands. Tourism management perspectives, 14, 17-24. http://dx.doi.org/10.1016/j.tmp.2015.02.001

Karami Dehkordi, M., & Kalantari, Kh. (2011). Identification of rural tourism problem in Chaharmahal & Bakhtiari province using grounded theory technique. Journal of rural research, 2(3), 1-7.

Karami Dehkordi, M., Kalantari, Kh. & Khorasani, M. (2017). Qualitative assessment of rural tourism problems in Chaharmahal va Bakhtiari province using grounded theory with an emphasis on Dimeh village in Koohrang county. Journal of tourism planning and development, 5, 29-31.

Karami Dehkordi, M., Kohestani Eynoddin, H., & Karbasioun, M. (2015). Qualitative analysis of rural tourism obstacles in by grounded theory technique: Case of Saraghoseied village-Kohrang Township. Journal of regional planning, 5(18), 141-156.

Kastenholz, E., Davis, D., Paul, G. (1999). Segmenting tourism in rural areas: The case of north and central Portugal. Journal of travel research, 37(4), 353-363.

Kline, C. S., Greenwood, J. B., Swanson, J., & Cardenas, D. (2014). Paddler market segments: Expanding experience use history segmentation. Journal of destination Marketing & management, 2, 228-240.

Knowd, I. (2001). Rural tourism: panacea and paradox-Exploring the phenomenon of rural tourism and tourism's interaction with host rural communities. Geography teacher's curriculum workshop, University of western Sydney.

Kozec, I. (2012). An Exploratory Assessment of Tourism Sustainability in Croatian Coastal Destinations. EFZG Working paper Series. NO. 04.

Lai, P. H. (2017). Operating Small Tourism Firm in Rural Destinations. Journals Procedia Environmental Sciences. Pages 164-174.

Liu, A. (2006). Tourism in rural areas: Kedah, Malaysia. Tourism Management, 27(5), 878-889.

Liu, J, Nijkamp, P, & Lin, D. (2017). Urban- rural imbalance and tourism-led growth in china. Annals of tourism research, 64, 24_36.http://dx.doi.org/10. 1016/j.annals.2017.02.005

Lorio, M., & Corsale, A. (2010). Rural tourism and livelihood strategies in Romania. Journal of rural studies, 26, 152-162. http://dx.doi.org/10.1016/j.jrurstud.2009.10.006

Lun, l., Pechlaner, H., & Volgger, M. (2016). Rural tourism development in mountain regions: Identifying success factors, Challenges and potentials. Journal of quality assurance in hospitality & tourism, 17(4), 389-411. http://dx.doi.org/10.1 080/1528008X.2015.1096754

Mahdavi, D., Roknodineftekhari, A & Sajasi, H. (2014). Tourism Development Procedure Assessment of Cultural–Historical Villages by Using Tourism Destination Lifecycle Model. Volume3, Issue 10. Page 11-32.

Mahmidi, B., Feghhi, J., & Makhdum, M. (2015). Evaluation of Sustainability Process in Local Succession Based on IUCN Approach (Case Study: Lordegan County Monch). Journal Natural environment. Natural Resources of Iran. Volume 68. Number 4. Pages 663-653

Muller, D. K., & Jansson, B. (2007). The difficult business of making pleasure peripheries prosperous: perspective on space, place and environment.

Najarzadeh, M., & Nematollahi, M. (2016). Investigating the Factors Affecting the Development of Rural Tourism for Sustainability and Development of Local Communities in Typical Tourism Areas. International Journal of Geographical Society of Iran, 2016.

Nematollahi, M., & Najarzadeh, M. (2015). Measuring the economic, social and environmental sustainability levels in the development of rural tourism. Heritage and Tourism Quarterly.

Park, D. -B., Lee, H. -J., & Yoon, Y.-S. (2014). Understanding the benefit sought by rural tourists and accommodation preferences: A South Korea case. International journal of tourism research,16, 291-302.

Pesonen, J. A. (2015). Targeting rural tourists in the Internet: Comparing travel motivation and activity-based segments.

Journal of travel & tourism marketing, 32(3), 211-226.

Plan and Budget Organization (PBO) of Chaharmahal and Bakhtiari Province, 2018

Pourghani, S., Farhangi, A and Mashhadi, S. (2013). Analysis of indicators affecting the development of rural tourism industry. Journal of Governmental Management, No 1. Page 41-46.

Prestholdt, R., & Nordbo, I. (2015). Norwegian landscapes: An assessment of the aesthetical visual dimensions of some rural destinations in Norway. Scandinavian journal of hospitality and tourism, 15(1-2), 202-222.

Rahnamyi, M. T., Mahdi, A & Mahdianbehnamiri, M. (2014). Investigating and analyzing the performance of urban management from the perspective of local participation and citizenship. Urban Management Journal. No 34, Page 221-236.

Rasoolimanesh, S. M., Ringle, Ch. M., Jaafar, M., & Ramayah, T. (2017). Urban vs. rural destinations: Residents perceptions, community participation and support for tourism development. Tourism management, 60, 147-158. http://dx.doi.org/10.1016/j.tourman.2016.11.019.

Roberts, L., Hall, D. (2001). Rural tourism and recreation: Principles to practice. CABI publishing, Wallingford, Oxfordshire.

Roknodineftekhari, A., Mahdavi, D & POrtaheri, M. (2011). Assessing the sustainability of tourism in the historical and cultural villages of Iran with emphasis on the paradigm of sustainable tourism development. Tourism study Journal. No 14. Page 1- 39.

Salvatore, R, Chiodo, E, & Fantini, A. (2018). Tourism transition in peripheral rural areas: theories, issues and strategies. Journal of Annals of tourism research, 68, 41-51. http://doi.org/10.1016/j.annals.2017.11.003

Sharpley, R. (2002). Rural tourism and the challenge of tourism diversification: the case of Cyprus. Journal of tourism management, 23, 233-244.

Sharpley, R., & Sharpley, J. (1997). Rural tourism: An introduction. London, UK: International Thomson Business Press.

Sokhanvar, A., ÇiftÇioğlu, S., & Javid, E. (2018). Another look at tourism- economic development nexus. Journal of tourism management perspectives, 26, 97-106. https://doi.org/10.1016/j.tmp.2018.03.002.

Tavakolinia, F., Saeedifard, N and Sobhani, T. (2016). Assessment and ranking of effective indicators in neighborhood divisions (case of Darkeh and Qeytariyeh neighborhoods of Tehran metropolitan area one). Research and urban planning, NO 7. Page 1-20.

Tosun, C. (2001). Challenges of Sustainable Tourism Development in the Developing World, the case of Turkey. Tourism Management. Vol 22, Pages 289-303

Tugcu, C. T. (2014). Tourism and economic growth nexus revisited: A panel causality analysis for the case of the Mediterranean region. Tourism management, 42, 207-212.

United Nations World Tourism Organization (UNWTO). (2017). UNWTO Annual report. Spain: World Tourism Organization.

United Nations World Tourism Organization (UNWTO). (2016). UNWTO Annual report. Spain: World Tourism Organization.

Woods, M. (2003). Rural Geography: Processes, responses and experiences in rural restructuring. London: sage publications

World Travel & Tourism Council (WTTC). (2018). Travel & tourism economic impact 2018: Iran.

www.Ichto.ir. Iranian Center for Cultural Heritage, Handicrafts and Tourism Organization

Xue, L., Kerstetter, D., & Hunt, C. (2017). Tourism development and changing rural identity in China. Annals of tourism research, 66, 170-182. http://dx.doi.org/10.1016/j.annals.2017.07.016

Yarihsar, A. & Heidari Sarban. (2015). Estimation and Evaluation of the Sustainable Rural Tourism Life Cycle (Case Study: Comparative Study of Villages in the Tourism Axes of Tehran and Alborz Provinces). Journal of Rural Planning and Research. Year 6. Number 22. PP. 121-134

Yarihesar, A., Bochani, M & Mohammdi, Z. (2017). Assessing the role of Alborz industrial town in sustainable rural development indicators. Journal of Rural Research. No, 19. Page 61-78.